

LUNDS UNIVERSITET

Ensamkommande flickors etablering i Skåne

*En retrospektiv studie om yrkesverksammas erfarenheter och unga kvinnors
upplevelser*

Isabelle Rundén & Mirelle Ackerblad

Handledare: Maria Padrón Hernández

Sociologiska institutionen

Avdelningen för socialantropologi, Lunds universitet

Vårterminen 2023

SANK03

ABSTRACT

Under 2015 ökade antalet asylansökande personer i Sverige till följd av kriget i Syrien. Av de människor som sökte asyl 2015 var drygt 35 000 ensamkommande barn, en grupp som tenderar att vara särskilt sårbar eftersom de saknar vårdnadshavare. Av de barn som anlände var flickor en klar minoritet. Efter 2015 har vi sett hur allt mer restriktiva lagar tagit form i den svenska lagstiftningen som gjort det svårare för migranter att bosätta sig i Sverige. Därmed vill vi med vår studie ta reda på hur arbetet med ensamkommande flickor bedrivits i Skåne utifrån ett retrospektivt perspektiv. I intervjuer med yrkesverksamma har det framgått hur deras arbete förändrats från 2015 och framåt till följd av att färre barn beviljas uppehållstillstånd. Vidare har vi intervjuat fem kvinnor som anlände till Sverige som ensamkommande vars erfarenheter kommer att skildras. Kvinnornas upplevelser av etableringsinsatser i Skåne har belysts för att visa på verkliga upplevelser av att vara unga och nyanlända i Sverige.

Nyckelord

Ensamkommande flickor, etablering, socialt kapital, byråkratiskt våld, socialantropologi.

Förord

Vi vill inledningsvis rikta ett tack till Länsstyrelsen Skåne, Ystad kommun, Malmö kommun, Helsingborg kommun, Migrationsverket, Ensamkommandes Förbund och Rädda barnen för att ni gett oss en värdefull inblick i ert arbete. Vidare vill vi framföra ett stort tack till de respondenter med erfarenhet av att anlända till Sverige som ensamkommande flickor och unga som delat med sig av sina livserfarenheter. Slutligen vill vi tacka vår handledare Maria Padrón Hernández som tagit sig tid att hjälpa oss.

Definitioner

Ensamkommande barn avser barn som är under 18 år vid ankomst till Sverige utan föräldrar eller annan ställföreträdare (Socialstyrelsen [SoS], 2020:11).

Ensamkommande unga avser en personer som fyllt 18 år men är under 21 år (SoS, 2020:10)

Familjehem avser ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn och unga för stadigvarande vård och fostran (SoS, 2020:44).

Främmande familjehem avser ett familjehem där barnet inte har någon tidigare relation till familjen (SoS, 2020:44).

Nätverkshem avser ett familjehem som består av en eller flera släktingar eller andra närstående till barnet (SoS, 2020:45)

Ankomstkommun avser den kommun barnet anländer, ger sig tillkänna och ansöker om asyl (SoS, 2020:30).

Anvisningskommun avser den kommun som med överenskommelse med Migrationsverket tar emot det ensamkommande barnet (SoS, 2020:30).

God man avser en person som ska träda i både vårdnadshavare och förmyndares ställe och ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dessa angelägenheter (SoS, 2020:19).

Akronymer

PUT - Permanent uppehållstillstånd (SFS 2005:716)

TUT - Tillfälligt uppehållstillstånd (SFS 2016:752)

GL - Gymnasielagen (SFS 2017:353)

HVB - Hem för vård eller boende

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.2. Syfte	2
1.3 Problemformulering	2
1.4 Disposition	3
2. Bakgrund	3
2.1 Migrationsverket	4
2.3 Länsstyrelsen Skåne	5
2.4 Kommuner i Skåne	5
2.5 Ensamkommandes Förbund	6
2.6 Rädda Barnen	6
3. Tidigare forskning	6
3.1 Ensamkommande flickors etablering	7
3.2 Ensamkommande flickor under asylprocess	9
3.3 Ensamkommande flickors boendeform	11
3.4 Ensamkommande flickors tillhörighet	12
4. Teoretiskt ramverk	13
4.1 Risksamhället	13
4.2 Socialt kapital	16
5. Metod	18
5.1 Tillvägagångssätt	18
5.2 Intervjustudie	19
5.3 Urval och Avgränsning	20
5.4 Bearbetning och analys	21
5.5 Etiska överväganden	21
5.6 Reflexivt förhållningssätt	22
5.7 Arbetsfördelning	23
6. Analys av insamlad empiri	24
6.1 Yrkesverksammas arbete med ensamkommande flickor i Skåne	24
6.1.1 Bidragande orsaker till förändring	24
6.1.2 Insatser för ensamkommande flickor	32
6.2 Kvinnors upplevelser utifrån ett retrospektivt perspektiv	34
6.2.1 I väntan på besked	35
6.2.2 Familj och vänners betydelse	37
6.2.3 Språket och skolans betydelse	39
6.2.4 Stöd från samhället	42
7. Slutdiskussion	44
8. Källförteckning	47

1. Inledning

Under de senaste decennierna har internationell migration till Europa fått stort utrymme i den offentliga debatten och färgat det politiska klimatet. Ur en del perspektiv framställs global migration som ett nytt fenomen fastän det har varit ett bestående inslag i människans historia (Darvishpour & Månsson, 2019:13). Samtidigt är andelen människor på flykt idag den högsta sedan slutet av andra världskriget. Enligt FN:s flyktingorgan anses flyktingsituationen i världen idag vara en av de största humanitära kriserna under 2000-talet och av alla människor på flykt består 41% av barn (UNHCR, 2023). Andelen barn på flykt tenderar att delas upp i två grupper, de som anländer tillsammans med vårdnadshavare och de som flyr ensamma. Ensamkommande barn benämns som “*en person under 18 år som kommit till Sverige och sökt asyl utan sina föräldrar eller annan vårdnadshavare*” (Statens offentliga utredningar [SOU], 2017:44). 1989 antog FN:s generalförsamling barnkonventionen (SFS 2018:1197). Konventionen innebär att alla barn i världen har samma rättigheter utan åtskillnad. Det gäller oavsett om ett barn är medborgare, har tillfälligt uppehållstillstånd, asylsökande eller saknar tillstånd att vistas i FN:s medlemsländer. 1990 ratificerade Sverige barnkonventionen och sedan 2020 omfattas den av svensk lag. Barnkonventionen har samma status som andra lagar i Sverige, vilket innebär att stat, regioner och kommuner ska säkerhetsställa de rättigheter barnet berättigas enligt konventionen (Barnombudsmannen, 2023).

Under 2015 sökte 163 000 människor asyl i Sverige, varav drygt 35 000 var ensamkommande barn (Sverige Riksdag [Rskr], 2016). Barn som flyr ensamma utgör en särskilt utsatt grupp eftersom de saknar vårdnadshavare som kan tillgodose barnets behov. Resan till värdlandet utgör ofta en stor risk och det är vanligt förekommande att ensamkommande barn exploateras, diskrimineras och utnyttjas. Till skillnad från barn som anländer med föräldrar omfattas ensamkommande barn av en särskild asylprocess eftersom deras ringa ålder och situation utgör särskilda behov som kräver anpassade stödinsatser. Som tidigare forskning visat löper ensamkommande barn högre risk för psykisk ohälsa, kriminalitet och socialt utanförskap vilket i sin tur leder till sämre förutsättningar till en god etablering (Socialstyrelsen, 2020:12). Därmed är det av stor vikt att se till hur svenska myndigheters etableringsinsatser gällande ensamkommande barn bedrivs. Ytterligare en viktig aspekt att beakta är könsfördelningen hos ensamkommande barn. Antalet ensamkommande barn som söker asyl i Sverige skiftar årligen men enligt Statistiska Centralbyrån utgör den största andelen pojkar medan en minoritet består av flickor (SCB,

2023). Detta är ett mönster som även går att urskilja i forskning om ensamkommande barn där pojkars narrativ tenderar att uppmärksammas i högre grad än flickors (Darvishpour & Månsson, 2019:109). Därmed vill vi ta tillfället i akt, att med den här studien bidra till det kunskapsgap som finns gällande ensamkommande barn genom att framhäva flickors perspektiv. Det ämnar vi göra genom att dels se till etableringsinsatser för ensamkommande flickor i Skåne, dels genom att intervjua kvinnor som anlänt till Sverige som ensamkommande flickor och unga.

1.2. Syfte

Studiens syfte är att undersöka hur arbetet med ensamkommande flickor i Skåne bedrivs och mottas. Anledningen till att lyfta kvinnors perspektiv är för att det finns ett behov av att nyansera bilden av ensamkommande barn som en homogen grupp. Vi vill därmed fördjupa förståelsen av ensamkommande flickor individuella upplevelser av att anlända till Skåne. Undersökningen genomfördes i två steg, först genom att belysa ämnet utifrån ett organisationsperspektiv där vi intervjuat sju aktörer från offentliga sektorn och civilsamhället. Därefter har vi genomfört intervjuer med totalt fem kvinnor. Tre av kvinnorna anlände till Sverige när de var under 18 år och omfattades av den juridiska termen ensamkommande barn. Två av kvinnorna anlände till Sverige året de fyllde 18 år och omfattas av den juridiska termen ensamkommande unga.

1.3 Problemformulering

Vår huvudfråga är:

- Vilka konsekvenser kan förändringar i organisationers arbete med ensamkommande flickor sedan 2015 ha för flickors etablering idag?

För att besvara den här frågeställningen fokuserar vi på tre delfrågor:

- Hur har offentlig sektor i Skåne arbetat med ensamkommande flickor sedan 2015?
- Hur har civilsamhället i Skåne arbetat med ensamkommande flickor sedan 2015?
- Hur har kvinnor som anlände till Sverige som ensamkommande flickor runt 2015 och framåt upplevt etableringsinsatser i Skåne?

1.4 Disposition

I följande avsnitt kommer vi att återge bakgrund, tidigare forskning, teoretiska ramverk och metod för att ge läsaren en tydlig bild över utgångsläget. Vidare presenteras och analyseras den insamlade empirin utifrån tidigare presenterat material. Avslutningsvis kommer en slutdiskussion.

2. Bakgrund

I följande avsnitt kommer vi först belysa lagstiftning som varit relevant utifrån vår studie gällande ensamkommande barn. Vidare kommer en översikt av myndigheters, kommuners och civilsamhällets arbete för ensamkommande barn att presenteras. Därefter redovisas tidigare forskning inom fältet. Sist får läsaren ta del av studiens teoretiska ramverk.

Relevant lagstiftning

Asylprövningen är för många ensamkommande barn en utdragen process. Det höga antal migranter som sökte asyl 2015 resulterade i en rad olika ändringar i Sveriges lagstiftning rörande asylansökan. Utvecklingen av lagstiftningarna sedan 2015 har försvårat möjligheten för migranter att anlända och att ansöka om asyl i Sverige. Den lagstiftning som ensamkommande barn omfattas av har dessutom skiftat över tid (SOU, 2017:293). Innan 2016 hänvisade ett ensamkommande barn som sökt asyl enligt utlänningslagen (SFS 2005:716) som innebar att asylsökande i regel skulle beviljas permanent uppehållstillstånd i Sverige (Migrationsverket, 2021a).

2016 tillkom lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (SFS 2016:752). Lagen begränsade möjligheterna till permanent uppehållstillstånd och innebar att asylsökande har rätt att bo och arbeta i Sverige i tre år (Migrationsverket, 2022a). Enligt Migrationsverkets föreskrift om tillfälliga uppehållstillstånd (TUT) ges asylsökande möjligheten att folkbokföra sig, arbeta samt få tillgång till etableringsinsatser. Etableringsinsatserna omfattar aktiviteter som ska underlätta den asylsökandes möjlighet att lära sig svenska, komma ut i arbete och klara av egen försörjning. När TUT upphört kan du beviljas permanent uppehållstillstånd om du har en fast anställning som visar på att du kan försörja dig och leva ett skötsamt liv. Vidare krävs att du uppfyller kraven för fortsatt uppehållstillstånd och har bott en viss tid i Sverige samt lever ett skötsamt liv

(Migrationsverket, 2022a). Ytterligare lag som tillkommit till följd av det ökade antalet asylsökande 2015 är lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå (SFS 2017:353). Gymnasielagen (GL) är en tillfällig lag som ger möjlighet till att ansöka om permanent uppehållstillstånd efter avslutade gymnasiestudier. För att söka permanent uppehållstillstånd utifrån GL krävs att personen är under 25 år, fullföljt en utbildning på gymnasial nivå samt har fast anställning (Migrationsverket, 2023a). Vidare lag som tillkommit är bosättningslagen (SFS 2016:38) som innehåller bestämmelser om mottagande av vissa nyanlända för bosättning genom anvisning till kommun. Enligt lagen är en kommun skyldig att ta emot nyanlända för bosättning efter anvisning av Migrationsverket. Vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner ska faktorer såsom kommunens arbetsmarkandsförutsättningar, befolkningsstorlek och sammantagna mottagandet av nyanlända beaktas (Migrationsverket, 2021b).

2.1 Migrationsverket

När ett ensamkommande asylsökande barn anländer till Sverige erbjuds barnet ett tillfälligt boende i en ankomstkommun. Ankomstkommun syftar till den kommun där barnet först kommer i kontakt med en svensk myndighet. Sedan den 1 januari 2017 har Migrationsverket ansvaret att anvisa nyanlända för bosättning till en annan kommun där de kan bo en längre tid. Det innebär att ensamkommande barn tillfälligt bor i ankomstkommun innan en anvisningskommun tillsätts (Migrationsverket, 2020). Migrationsverket ansvarar dessutom för att administrera ersättning till kommunen, förmedla kontakt med socialtjänsten samt god man (Migrationsverket, 2022b). En god man har i uppgift att tillgodose barnets personliga, ekonomiska och rättsliga angelägenheter samt stödja barnet i kontakterna med Migrationsverket under tiden myndigheten prövar barnets asylansökan (Migrationsverket, 2023b).

Samtidigt gör Migrationsverket en initial bedömning om asylansökan ska prövas i Sverige enligt Dublinförordningen. Förordningen avgör vilket medlemsland i EU som ska pröva asylansökan (SOS, 2020:22). Om asylprövningen tillfaller Sverige börjar Migrationsverket utreda barnets asylskäl. Det görs i form av utredningssamtal med en handläggare från Migrationsverket tillsammans med barnet, god man och offentligt biträde som bistår i det juridiska ärendet gällande asylansökan (Migrationsverket, 2021c). Parallellt med asylutredningen arbetar Migrationsverket tillsammans med den anvisade kommunen för att

hitta barnets vårdnadshavare. Enligt barnkonventionen har barn rätt att vara med sin familj och därför är främsta målet att barnet ska kunna återvända till sin familj i hemlandet. Om vårdnadshavarna befinner sig i trygghet i ett annat land kan återföreningen ske där. När asylutredningen är verkställd tas beslut om barnet ska stanna i Sverige eller återvända till hemlandet. Vid avslag bör Migrationsverket hjälpa till att organisera barnens mottagande till hemlandet och eventuell återförening med vårdnadshavarna. Om asylansökan istället blir godkänd skrivs barnet ut från Migrationsverket en månad efter beslut och kan bosätta sig i Sverige. I vissa fall kan asylutredningen bli förlängd då ärenden kan behövas kompletteras eller utredas ytterligare (Migrationsverket, 2021b).

2.3 Länsstyrelsen Skåne

Länsstyrelsen Skåne arbetar på uppdrag av regering och riksdag för att verka för samhällsnytta i länet. Myndigheten arbetar efter det årliga regleringsbrev som regeringen tillhandahåller (Länsstyrelsen Skåne, 2023a). Länsstyrelsen Skåne har en samordnande roll för mottagandet av ensamkommande barn. I syfte att ge alla nyanlända möjligheten att lära sig svenska, komma i arbete och klara sin egen försörjning har länsstyrelsen tillsammans med kommuner och andra myndigheter ansvar över etableringsinsatser i länet (Länsstyrelsen Skåne, 2023b). Arbetet består främst av att driva och delta i planering, organisering, genomförande och uppföljning av insatser. Mer konkret innebär det att verka för kommunernas kapacitet och beredskap att ta emot ensamkommande barn, kontrollera överförmyndarverksamheten, följa upp kommunernas förutsättningar för att tillhandahålla boende, utbildning, hälsa, fritid och god man (Länsstyrelsen Skåne, 2023c).

2.4 Kommuner i Skåne

I studien har vi intervjuat representanter från tre kommuner i Skåne: Ystad, Malmö och Helsingborgs kommun. Alla tre kommuner har varit anvisningskommuner med erfarenhet av att arbeta med ensamkommande barn. Beroende av ekonomiska resurser, demografiska skillnader och policyn skiljer sig det lokala arbetet åt. Gemensamt är att kommunernas socialtjänst enligt socialtjänstlagen (SFS 2001:453) har det primära ansvaret att verka för ensamkommande barns bosättning, skolgång och ekonomiskt stöd. Även om riktlinjer skiljer sig åt arbetar alla kommuner för att ensamkommande barn ska få lära sig språket, fullgöra skolgång och klara egen försörjning (SOU, 2017:44).

2.5 Ensamkommandes Förbund

Ensamkommandes Förbund är en ideell, partipolitisk och religiöst obunden organisation som kämpar för ensamkommande barns rätt i samhället. I Malmö grundades föreningen 2013 av personer som själva haft erfarenhet av att anlända till Sverige som ensamkommande. Mer konkret syftar deras arbete till att gynna ensamkommande barns etablering genom att sprida information om det svenska samhället, bistå med kontakt till myndigheter, bedriva aktiviteter och främja målgruppens kulturella och sociala intressen (Ensamkommandes Förbund, 2023a). Ensamkommandes Förbund driver mötesplatsen Otto i Malmö som fungerar som samlingspunkt. Mötesplatsen är öppen för alla men riktar sig främst till barn och unga nyanlända upp till 30 år. På plats erbjuds läxhjälp, fritidsaktiviteter och juridisk rådgivning. Syftet med mötesplatsen är att bryta ensamheten för ensamkommande barn och unga och därmed gynna möjligheterna till etablering (Ensamkommandes Förbund, 2023b).

2.6 Rädda Barnen

Rädda Barnen är en ideell internationell organisation som arbetar för att tillgodose FN:s barnkonvention om alla barns rättigheter. Konkret innebär det att arbeta med akuta katastrofinsatser och mer långsiktigt utvecklingsarbete i syfte att bidra till förändring (Rädda Barnen, 2023a). I Sverige arbetar organisationen utifrån lokala behov genom att finnas på plats på flyktingmottagningar och asylboenden. De erbjuder praktiska hjälpresurser, stöd och kontakt med myndigheter samt utbildning och bostadsansökan. Vidare erbjuder Rädda Barnen läxhjälp, fritidsaktiviteter och språkcaféer för att underlätta en långsiktig samhällsetablering och inkludering. Rädda Barnen anordnar även utbildningar i kommunerna för att öka kunskapen hos personer som jobbar inom skola och mottagningssystem (Rädda Barnen, 2023b).

3. Tidigare forskning

I det här avsnittet kommer vi redogöra för tidigare forskning om ensamkommande barn och unga. Forskningen har delats upp i olika kategorier för att belysa specifika teman. Kategorierna består av ensamkommande flickors etablering, ensamkommande flickor under asylprocessen, ensamkommande flickors boendesituation samt ensamkommande flickors

tillhörighet. Majoriteten av litteraturen som presenteras är baserad på forskning i Norden. I litteratur gällande ensamkommande barn saknas ofta ett könsperspektiv och vi har därmed använt oss av texter som berör både flickor och pojkars upplevelser.

Majoriteten av forskning kring ensamkommande barn har tenderat att uppmärksamma ensamkommande pojkars liv. Osynliggörandet kring flickors perspektiv har resulterat i en låg kunskapsnivå kring hur det går för ensamkommande flickor i det svenska samhället (Darvishpour & Månsson, 2019:109). Statistik visar att en minoritet av ensamkommande barn som anländer till Sverige är flickor. Förhållandena mellan ensamkommande flickor och pojkar skiljer sig utifrån flera aspekter. Både utifrån de länder som barn kommer ifrån samt utifrån de risker som förekommer under flyktvägarna till Sverige. Flickor tenderar i högre grad att komma från länder i Afrika medan det är få som anländer från Mellanöstern. Detta skiljer sig från ensamkommande pojkar där en större andel kommer från Mellanöstern (Çelikaksoy & Wadensjö, 2019:8). Gällande farorna på flyktvägarna är riskerna i många avseenden högre för flickor än för pojkar (Çelikaksoy & Wadensjö, 2019:9). Ensamkommande flickor tenderar dessutom att vara yngre vid ankomst än pojkar (Çelikaksoy & Wadensjö, 2019:5).

3.1 Ensamkommande flickors etablering

I den här studien har vi valt att använda oss av etablering som förståelse för hur ensamkommande flickor navigerar under första tiden i Sverige. Anledningen till att vi valt etablering istället för integration kan ses utifrån Rytters (2019) kritik mot begreppet integration. Han menar att integrationsbegreppet idag används okritiskt i samhällsdiskurs vilket resulterat i att begreppet förlorat sin betydelse (Rytter, 2019:979). Likt Rytter instämmer Urban (2018) i kritiken av att integrationsbegreppet förvrängts då det idag associeras med utanförskap, social exkludering och marginalisering. Vidare har integration tenderat att betraktas som en endimensionell process där individen själv ansvarar för att orientera sig i samhället (Urban, 2018:25). Detta ställer sig även Phillimore (2012) kritisk till som anser att integration snarare bör ses som en tvådelad process, där det krävs engagemang från både den nyanlända personen och lokalsamhället. Därav kommer vi i den här studien att använda oss av begreppet etablering (Phillimore, 2012:541). Eriksson et al. (2019) definierar etablering som när en individ inrättat sig i ett nytt land, känner en viss tillhörighet till landet och på egen hand kan ta del av samhällets resurser i form av utbildning, sysselsättning och

boende (Eriksson et al., 2019:375). Det i sin tur kräver att det finns stöd tillgängligt från myndigheter, kommuner och civilsamhället (Darvishpour & Månsson, 2019:86).

I en studie av Eriksson et al. (2019) belyses vikten av sociala sammanhang för ensamkommande barns etablering. Undersökningen som genomfördes i norra Sverige hade som syfte att undersöka vilka faktorer som är värdefulla när det kommer till unga personers etablering (Eriksson et al., 2019:382). Utifrån samtalen med ensamkommande barn framkom tre olika kategorier av personer som respondenterna stärkte sina sociala nätverk genom. Kategorierna bestod av professionella relationer, gemensamma vänner och svenska kontakter. De professionella relationerna bestod av kontakter med yrkesutövare på HVB-hem, god man, socialtjänst samt skola och upplevdes både vara positiva och negativa. De positiva aspekterna bestod av att de professionella personerna utgjorde en stabil trygghet som barnen kunde skapa tillit till, medan de negativa upplevelserna grundade sig i språkliga missförstånd och upplevelser av att inte bli hörd (Eriksson et al., 2019:382). Vidare hade gemensamma vänner en betydelsefull inverkan på ungas emotionella och fysiska välmående. Genom starka sociala kontakter, specifikt mellan ungdomar som delade liknande erfarenheter, förstärktes känslan av tillhörighet i samhället (Eriksson et al., 2019:383). Kontakt med svenska ungdomar ansågs vara mest utmanande men var en viktig faktor för de ungas etablering. Svenska kontakter fungerade som gatekeepers vilket underlättade personernas kontakt med andra samhällsinstitutioner (Eriksson et al., 2019:384).

Studien av Asztalos och Darvishpour (2018) belyser utmaningarna gällande etablering för två asylsökande flickor som anlänt med och utan vårdnadshavare. Flickorna med afghansk härkomst anlände till Sverige 2015 och deras erfarenheter skiljer sig åt (Asztalos & Darvishpour, 2018:13). Den första flickan kom tillsammans med sin familj genom anknytningsinvandring. Det mest utmanande med att komma in i det svenska samhället var väntan på asyl samt att förhålla sig till sin familjs regler samtidigt som hon ville anamma den svenska kulturen. Hon upplevde att hennes familj begränsade hennes sociala kontakter och klädval. Eftersom hennes föräldrar själva inte hade sysselsättning var hon även tvungen att försörja sin familj (Asztalos & Darvishpour, 2018:14). Den andra flickan kom till Sverige som ensamkommande och placerades på ett HVB-hem. Väntan på asyl och tiden på asylboendet skapade känslor av oro, rädsla och utsatthet. Flickan upplevde bristande förtroende och stöd från personal på boendet samt från offentlig sektor. När studien

genomfördes väntade fortfarande flickan på permanent uppehållstillstånd. Även om de båda flickornas förutsättningar skilde sig åt efter ankomst till Sverige understryker författarna att avslag och utdragna asylprocesser ökade de asylsökande ungdomarnas sårbarhet oavsett om de anlände med eller utan vårdnadshavare. Författarna menar även att psykologiska och sociala anpassningsproblem kan uppstå, vilket i sin tur påverkar etableringsprocessen (Asztalos & Darvishpour, 2018:15).

Vidare har ensamkommande flickors upplevelser av etableringsprocessen i det norska samhället illustrerats i en kvalitativ studie av Brook och Ottemöller (2020). Studiens fokus uppmärksammade de sociala faktorer som ensamkommande asylsökande flickor påverkats av. Intervjuer genomfördes med sex asylsökande flickor i Norge som var mellan 13 och 15 år med ursprung från östra och centrala Afrika (Brook & Ottemöller, 2020:5). Samtliga respondenter menade att det norska språket var en viktig faktor för deras möjligheter att etableras i samhället. Innan de behärskade språket upplevde respondenterna avståndstagande från majoritetsbefolkningen. I skolan ville lärarna inte hjälpa dem med skoluppgifter då de visste att respondenterna inte talade norska. Det var även svårt för respondenterna att skaffa vänner eftersom det blev svårare att göra sig förstådd till sina klasskamrater vilket bidrog till social exkludering i skolan. Språkbarriärerna skapade ytterligare utmaningar på arbetsplatser. En respondent uppger till exempel att hon påbörjade en anställning men kände sig tvungen att sluta till följd av kommunikationssvårigheter till anställda. Samtliga respondenter uppger att de kände motivation för att lära sig språket snabbt eftersom det var vägen in i samhället. Tjejerna menade att det var efter att de lärt sig det norska språket som de kände sig som en del av det norska samhället (Brook & Ottemöller, 2020:7).

3.2 Ensamkommande flickor under asylprocess

För att visa på hur ensamkommande flickor konstruerar sin vardag i väntan på asyl kan vi utifrån en studie av Kohlie och Kaukko (2017) se hur barn anammar olika hanteringsstrategier. I studien intervjuades 12 asylsökande flickor i Finland med rötter från olika länder i Afrika i åldrarna 8-17 år. I resultatet framgick att flickorna upplevde tacksamhet över att vara trygga och säkra i ett nytt land. Dock uttryckte samtliga respondenter att väntetiden på asyl var osäker och påfrestande. Flickorna upplevde att deras framtid var oförutsägbar, vilket ledde till en rastlöshet i deras vardag (Kohlie & Kaukko, 2017:496). För att hantera dessa känslor försökte flickorna rekonstruera en vardag där de inte

väntade på att det “verkliga livet” skulle börja. Detta tog sig uttryck i att de höll sig sysselsatta genom att umgås med andra asylsökande ungdomar och hitta på aktiviteter. Deras religiösa tro blev även en slags hanteringsstrategi för att finna tröst kring deras oförutsägbara framtid (Kohlie & Kaukko, 2017:500).

Att använda sin tro som hanteringsstrategi i väntan på asyl har visat sig betydelsefull även i andra studier. Verdasco (2019) illustrerar i sin studie betydelsen av sociala relationer till olika religiösa samfund för att skapa ett socialt sammanhang. Författaren redogör för hur ensamkommande barn orienterar sig i ett nytt samhälle genom att skapa sociala kontakter som fungerar som förankringspunkter (Verdasco, 2019:1440). Under ett års fältarbete följde Verdasco en ensamkommande flicka som kom från Sri Lanka till Danmark vid 16 års ålder. Under asylprocessen kom flickan att skapa betydelsefulla sociala relationer utanför asylboendet. Till en början var hennes hinduistiska tro och det tillhörande tamilska samhället en viktig plats för henne att skapa en identitet i det nya landet (Verdasco, 2019:1441). När flickan träffade en muslimsk pojkvän valde hon med tiden att konvertera till islam. Där kunde hon tillsammans med sin partner knyta nya kontakter genom det islamiska samfundet vilket hjälpte henne att orientera sig i samhället. Även om flickan senare valde att lämna moskén och återigen ansluta sig till den tamilska diasporan visar hennes berättelse på hur ensamkommande barns sociala tillhörighet blir dynamisk i väntan på en permanent tillvaro. I sådana situationer spelar religiösa samfund en viktig roll eftersom de kan fungera som förankringspunkter i en oförutsägbar tillvaro (Verdasco, 2019:1442).

Asylprocessens inverkan på hälsa

Att fly sitt hemland är för många barn och unga en traumatisk upplevelse och ensamkommande barn utgör en särskilt sårbar grupp. Flertalet har upplevt fattigdom, förlust av närstående och andra trauman samtidigt som flykten ofta utgör en farlig resa (Darvishpour & Månsson, 2019:44-45). Vid ankomst till värdlandet upplever många en initial lättnad över att befinna sig i tillfällig säkerhet. Därefter följer nya utmaningar som för många ensamkommande barn upplevs som psykiskt och fysiskt påfrestande. Efter ankomst påbörjas i regel en lång asylprocess där barnet på egen hand måste hantera känslor av osäkerhet, otrygghet och långvarig stress i väntan på besked (Darvishpour & Månsson, 2019:46). Effekterna av långa asylprocesser kan ses utifrån en studie av Johannesson och Westerling (2019) som belyser skillnaderna mellan tidsbestämda och permanenta uppehållstillstånd för

asylsökande personers hälsa i Skåne. I studien framkom att TUT bidrar till särskilda påfrestningar vilket kan leda till negativa hälsoeffekter. Påfrestningarna bestod i form av rädsla över utvisning samt att TUT försvårar möjligheterna till långsiktig boende, sysselsättning och utbildning (Johannesson & Westerling, 2019:17).

Vidare visar en kartläggning av Socialstyrelsen (2020) att ensamkommande barns somatiska hälsa tenderade att vara sämre än barn som är uppvuxna i Sverige. De vanligaste förekommande symptom var psykosomatiska besvär som koncentrationssvårigheter, sömnproblem, huvudvärk och dålig aptit. Andra åkommor som tillkom var felläkta benbrott, cirkulatoriska sjukdomar och ryggont (SoS, 2020:12). Samtidigt som ensamkommande barns psykiska och fysiska hälsa tenderar att vara sämre framkommer även i tidigare forskning att de har färre skyddsfaktorer än svenskfödda barn. När ensamkommande barn själva fått möjlighet att förklara vad de önskar för sin hälsa, utveckling och välmående framkommer bl.a. vägledning, kontinuitet och inflytande över beslut som rör boende, skolgång och fritidsaktiviteter (SoS, 2020:12).

3.3 Ensamkommande flickors boendeform

Ett ensamkommande barn som fått en anvisningskommun får antingen bo i ett HVB-boende, stödboende eller familjehem beroende på om barnet har tidigare kontakter i Sverige. HVB-hem skiljer sig ofta åt gällande målgrupp och arbetsrutiner men det övergripande syftet är att det ska finnas stöd i form av personal dygnet runt. Beslut om HVB-hem handlägger socialnämnden i varje kommun (Sveriges kommuner och regioner [SKR], 2023a). Stödboende är istället en boendeform för unga mellan 16-20 år. Det är en mer självständig boendeform där unga kan bo om de inte är i behov av vårdinsatser (SKR, 2023b). Avslutningsvis finns familjehem som antingen kan bestå av ett nätverkshem eller främmande familjehem. I ett nätverkshem har barnet en tidigare anknytning till familjen medan barn i främmande familjehem inte har någon tidigare anknytning (SKR, 2023c).

I nuläget placeras majoriteten av ensamkommande barn i nätverkshem oberoende av kön. För att få en tydligare bild av ensamkommandes flickors första tid i Sverige bör det därmed vara av vikt att uppmärksamma den boendetypen. I rapporten *Ensamkommande Barn i Nätverkshem: Erfarenheter från projektet Access* (2019) belyses särskilda omständigheter som omger nätverkshem. Till skillnad från barn i familjehem som blir placerade till följd av

föräldrarnas bristande omsorg placeras ensamkommande barn i familjehem till följd av brist på vårdnadshavare. Därmed har ofta ensamkommande barn andra förutsättningar och behov (Douglas & Lindstrand, 2019:21). I Socialstyrelsens kartläggning (2020) framkommer att likt familjehem ska nätverkshem utredas enligt samma principer för att avgöra familjens förmåga att ta hand om ett barn (SoS, 2020:45). I de fall familjen inte kan tillgodose barnets behov kan det krävas kompletterande insatser i form av ytterligare stöttning (SoS, 2020:54). Nätverkshem kan vara ett välfungerande boendalternativ för en ensamkommande eftersom det kan utgöra en trygg punkt för barnet och ge barnet det stöd som krävs under första tiden i Sverige (Douglas & Lindstrand, 2019:14). Samtidigt har det framkommit att familjers möjlighet att tillgodose barns behov i nätverkshem skiljer sig betydligt. Faktorer som spelar in gällande vilka möjligheter familjen har att ta hand om barnet handlar till exempel om i vilken grad familjen etablerats i Sverige, om det förekommer språkbarriärer eller bristande förtroende för myndigheter. Socialsekreterare i rapporten vittnar om svårigheter att hitta lämpliga placeringar eller genomföra uppföljningar i tid vilket försvårade möjligheten att upptäcka missförhållanden (Douglas & Lindstrand, 2019:21). Det här kan resultera i att barn som blir placerade i nätverkshem inte uppmärksammas i lika hög mån vilket kan leda till sämre skolresultat, isolering och trångboddhet (Douglas & Lindstrand, 2019:48). Ytterligare faktorer som upplevdes påverka barnets personliga och ekonomiska stöd berodde på var i landet barnet befann sig, vilka resurser den lokala socialtjänsten hade, vem barnet bodde hos eller hur kontakten med god man såg ut (Douglas & Lindstrand, 2019:21).

3.4 Ensamkommande flickors tillhörighet

Studien av Moberg och Källström (2020) belyser hur ensamkommande barn konstruerar tillhörighet i samhället. Studien undersöker hur ensamkommande barn i nätverkshem placerade i utanförskapsområden orienterar sig mellan olika former av tillhörighet genom personer och platser. Författarna identifierade fyra olika typer av tillhörigheter som bestod av hemmet, lokalsamhället, Sverige och världen (Moberg & Källström, 2020:742). I hemmet fanns nära vuxna som fungerade som emotionellt och praktiskt stöd. Här kände de flesta i studien sig trygga trots att de i stunder spenderade mycket tid för sig själva. Lokalsamhället definierades av respondenterna både som förorten de bodde i liksom hela staden. För många var det här en plats där man skapade kontakter med andra migranter och nätverk för att orientera sig. Genom att delta i aktiviteter och socialisera kunde respondenterna skapa en tillhörighet utanför hemmets gränser. Dock fanns en önskan från respondenternas sida att lära

känna svenskfödda personer i högre grad. Exempelvis hoppades en respondent kunna flytta till ett mindre invandrartätt område för att lära känna fler personer ur majoritetsbefolkningen (Moberg & Källström, 2020:745).

Den tredje formen av tillhörighet består av respondenternas relation till Sverige. Majoriteten av respondenterna hade positiva tankar om att bo i Sverige och uppskattade det demokratiska styret och möjligheterna. Trots den information som förmedlats genom skolan och andra myndigheter upplevde respondenterna dock en viss distansering till Sverige och ville få mer kunskap om samhället i stort (Moberg & Källström, 2020:746). För att lyckas bredda sina kunskaper uppgav respondenterna i studien att språket var nyckeln framåt. Den fjärde kategorin, världen, kan ses utifrån ett transnationellt perspektiv. Där respondenterna upplevde att hem, identitet och plats stärktes genom relationer över nationsgränserna. Respondenterna behöll kontakt med sina familjer i hemlandet genom digitala medier (Moberg & Källström, 2020:747).

4. Teoretiskt ramverk

De teorier som valts består av Becks (1992, 2002, 2012) tes om risksamhälle samt Bourdieus (1986), Colemans (1988) och Szreter och Woolcocks (2004) förståelser om socialt kapital. Vi ger här läsaren en tydligare bild av det övergripande teoretiska ramverk som senare kommer användas för att analysera studiens empiri av ensamkommande flickors etablering i Skåne.

4.1 Risksamhället

I vår uppsats fokuserar vi på myndigheters arbete gentemot ensamkommande flickor. För att belysa förändringar i myndigheters, kommuners och civilsamhällets arbete från 2015 och framåt har vi valt Becks analys om risksamhället. Becks idé om risksamhälle omfattar en global förståelse om samhällsutvecklingen, men i den här uppsatsen har vi valt att fokusera på välfärdsstatens utveckling. Det innebär att vi främst belyser förändringar som skett i norra Europa.

Beck (1992) lade fram sin teori om risksamhället som ett svar på utvecklingen av det moderna samhället. Enligt honom följdes efterkrigstiden av ekonomiska, sociala och

teknologiska förändringar som utmanade industrisamhällets stabilitet. "Risk" kan ses som ett modernt koncept till följd av utvecklingen av industrisamhället (Beck, 1992:98). Beck menar att risk inte bör betraktas synonymt med katastrof, risk bör snarare ses som en förväntad katastrof. Det innebär att potentiella framtida hot realiserar i nutid vilket får människor och stater att vilja agera för att möta de föreställda riskerna (Beck, 2012:1). En central del i risksamhället är därmed hur samhällen agerar för att möta framtida potentiella risker. Detta görs genom att ta kontroll över alla delar i samhället såsom politik, forskning och ekonomi (Beck, 2002:44). Till exempel har välfärdsstater byggt upp sin legitimitet på att tillgodose sina medborgare med en särskild levnadsstandard och säkerhet. I ett risksamhälle som präglas av globala strukturer försvåras den möjligheten vilket i sin tur utmanar välfärdsstatens suveränitet (Beck, 2002:41).

Enligt Jarvis (2007) förståelse menar Beck att risksamhället kan ses utifrån det ekonomiska och politiska skiftet i Europa under tidigt 1990-tal vilket resulterade i en intensiv globaliseringsprocess. Den traditionella nationalstaten övergick till marknadsstat när nyliberala idéer slog igenom, främst i form av marknadsekonomiska reformer som bidrog till ökad privatisering och frihandel. Risksamhället karaktäriseras därmed av allt mer osäkra ekonomiska förhållanden eftersom staten inte längre hade full kontroll över sina monetära tillgångar (Jarvis, 2007:26). En annan effekt av globalisering är att politiken förskjuts ut i en internationell sfär. Det resulterar i att gränserna mellan inrikes- och utrikespolitik och nationellt och internationellt blir flytande (Rausberg, 2019:49). När marknader avnationaliseras och transnationella aktörer får ett allt större inflytande leder det till att staters territorium och suveränitet utmanas (Jarvis, 2007:26).

Samtidigt talar Beck om en ideologisk ansvarsförskjutning från staten till individen, vilket illustreras av en ökad individualisering. Välfärdsstatens sociala trygghet har gett medborgare mer frihet i form av kortare arbetsdagar, tidigare pension och längre semestrar vilket har lett till minskat behov av samhällets kollektiva former av solidaritet. Enligt Beck har dessa sociala faktorer ökat den sociala rörligheten då människor fått större möjligheter att forma sina egna liv och därmed lossa sina band till miljöer de vuxit upp i (Rausberg, 2019:62). Individualisering innebär dock inte enbart individuellt självförverkligande eftersom institutionella krav samtidigt ställs på individen att ansvara för sina framgångar och misslyckanden (Rausberg, 2019:58). Det betyder med andra ord att ju större möjligheter

individens får desto mer krav ställs på individens förmåga att aktivt kunna navigera, planera, organisera och anpassa sig i samhället (Rausberg, 2019:65).

Med utgångspunkt i Beck analyserar Abdelhady et al. (2020) den skandinaviska migrationspolitiken som förändrats i samband med det ökade antal migranter som kom under 2015. De använder sig av begreppet byråkratiskt våld för att påvisa hur nordiska länder genom olika strategier begränsar migranternas rätt. Med byråkratiskt våld syftar författarna på hur en striktare migrationspolitik kan ses som ett medvetet handlande från statens sida i syfte att generera social kontroll (Abdelhady et al., 2020:210). Det här kan ses utifrån Liisa Malkkis (1992) idéer om hur förståelsen av nationer och kulturer som oföränderliga grundar sig i en långtgående tradition där man symboliserar människor, varor och kunskap som rotade till ett visst land. Denna förståelse utgår från nationers territorium och de människor som befinner sig inom nationens gränser. Standarden på det "normala" blir därmed en syn på demografisk stabilitet. Därmed ses flyktingar, som befinner sig utanför sitt eget lands gränser som ett "problem" mot nationalstatens stabilitet (Malkkis, 1992:33). För att hantera och skydda samhället mot dessa upplevda risker menar Abdelhady et al. (2020) att samhället är beroende av stora byråkratiska strukturer (Abdelhady et al., 2020:11). Enligt författarna kan internationell migration ses som en effekt av ökad globalisering och därför upplevas som en risk mot välfärdsstatens territorium och suveränitet. Samtidigt upplevs människor som blivit beviljade uppehållstillstånd utgöra en risk mot välfärdsstaten. Detta i form av att de tar del av välfärdsresurser utan garanti att långsiktigt investera tillbaka till välfärdsstaten (Abdelhady et al., 10). Som ett svar på detta kan vi se hur nya regeringsstrategier införs för att skydda de nordiska välfärdsstaterna genom en skärpt migrationspolitik (Abdelhady et al., 2020:97).

Tydliga exempel på dessa regeringsstrategier är restriktiva lagar och policyn som gör det svårare för migranter att anlända och bosätta sig i Norden (Abdelhady et al., 2020:222). Till exempel infördes i november 2015 krav på ID-handling eller visum för resenärer som reser över Öresundsbron. Det här visar på striktare gränskontroller till Sverige vilket har gjort det svårare för migranter att ta sig in i landet (Abdelhady et al., 2020:211). Ytterligare exempel har varit tillfälliga uppehållstillstånd (TUT) som infördes 2016 och som kan betraktas som en åtgärd för att avskräcka människor att söka asyl i Sverige. Detta då TUT försvårar möjligheten för asylsökande att bli beviljade permanent uppehållstillstånd (PUT). För människor som fått skyddsstatus begränsas även rätten till familjeåterförening till följd av den

nya lagen (Abdelhady et al., 85). Begränsningarna beror på de krav som ställs på individen som vill ansöka om familjeåterförening. Kraven innefattar att personen ska kunna försörja sig själv, sin familj samt ha ett tillgängligt boende (Abdelhady et al., 8). Följderna av att institutionella krav på den asylsökande individen höjs resulterar i att allt fler människor blir beroende av stöd från icke-statliga aktörer (Abdelhady et al., 95).

Sammanfattningsvis kan den förändrade migrationspolitiken efter 2015 ses utifrån Becks idé om risksamhälle. Det här belyses med hjälp av Abdelhady et al. (2020) redogörelse om byråkratiskt våld. Som författarna understryker har det blivit allt svårare för migranter att anlända och bosätta sig permanent i Sverige. I nästa avsnitt presenteras socialt kapital som belyser den andra teoretiska utgångspunkten.

4.2 Socialt kapital

Socialt kapital är ett multidisciplinärt begrepp vars innebörd är omdiskuterad (Eriksson, 2012:333). I den här studien har vi valt att operationalisera begreppet socialt kapital med hjälp av Bourdieu (1986), Coleman (1988) samt Szreter och Woolcocks (2004) idéer. Med hjälp av Bourdieus kapitalteori vill vi specifikt uppmärksamma det sociala kapitalet och vilken betydelse kontakt med familj, vänner och släkt har haft för ensamkommande flickors etablering. Genom Colemans idéer vill vi belysa hur socialt kapital gett tillgång till information och kunskapsutbyte. Med hjälp av Szreter och Woolcock vill vi belysa hur kontakt med offentlig sektor och civilsamhället påverkat ensamkommandes flickors sociala kapital genom insatser.

Pierre Bourdieu (1986) utgår från att samhällen består av en rad olika sociala fält som individer navigerar genom. För att få tillträde till de sociala fälten krävs olika former av kapital. En individs kapital är avgörande för dennes positionering i relation till andra människor i samhället (Bourdieu, 1986:84). Enligt Bourdieu finns tre former av kapital: ekonomiskt, kulturellt och socialt kapital. Det ekonomiska kapitalet består av en individs materiella tillgångar och kunskap om den finansiella världen. Det kulturella kapitalet består till stor del av en individs bildning, förkunskaper samt förmågan att signalera detta till sin omvärld. Det sociala kapitalet utgörs av förbindelser mellan familj, släktskap och vänner. Det sociala kapitalet består därmed av en individs faktiska eller potentiella tillgångar som blir tillgängliga genom deltagande i sociala nätverk (Bourdieu, 1986:79). Dessa tre former av

kapital utgör sedan det symboliska kapital som i sin tur avgör vilken status och positionering en individ har i ett specifikt socialt fält. Samtidigt är det inte bara den totala mängden kapital som avgör individens tillträde till ett specifikt fält utan även dess sammansättning (Bourdieu, 1986:82). Exempelvis kan en person ha starkt socialt kapital i form av nära familj och vänner men saknar ekonomiska tillgångar. Hur mycket socialt kapital en individ besitter är därmed beroende av storleken på ens kontaktnät samt vilka resurser som finns tillgängliga för individer i nätverket. Samtidigt utgör eftertraktade resurser en förutsättning för att nätverkets deltagare själva ska investera sina kapital. De personer som är resursstarka har därmed bättre förutsättningar att tillgodogöra sig nätverkets resurser till skillnad från resurssvaga individer (Bourdieu, 1986:85).

Utöver Bourdieus förståelse om socialt kapital har en del teoretiker pekat på kopplingen mellan socialt kapital och tillgång till information. En teoretiker som bidragit till den här förståelsen om socialt kapital är James Coleman (1988). Coleman betonar hur tillgång till information utgör ett viktigt kapital för individer. Han utgår från att information är en grundläggande aspekt för att människor ska kunna agera men att det är både en tidskrävande och kostsam process att skaffa informationen. Därmed blir information som finns tillgänglig genom sociala nätverk en värdefull tillgång (Coleman, 1988:104). Information som kapital kan mätas utifrån individens akademiska prestationer i form av betyg, utbildningsnivå och examina. En individs akademiska prestationer är dock beroende av dennes sociala, kulturella och ekonomiska kapital. För att kunna stärka informationskapitalet krävs därmed rätt förutsättningar i form av andra kapital. Genom den här förståelsen har individer med en stark sammansättning av de olika kapitalen bättre möjlighet att stärka informationskapitalet (Rogošić & Baranović, 2016:83).

Ytterligare en approach till socialt kapital som vi valt att belysa är Szreter och Woolcock (2004) konstruktion av länkande socialt kapital. De definierar länkande socialt kapital som normer av respekt och tillitbaserade relationer mellan, å ena sidan, aktörer som besitter institutionella maktmedel och, å andra sidan, personer som har begränsat inflytande. Begreppet kan liknas vid vertikala relationer där personer innehar olika hierarkiska positioner i samhället. Den här formen av socialt kapital kan genom relationer påverka individens möjlighet till makt och inflytande (Szreter & Woolcock, 2004:655). Författarna har byggt vidare sin tes utifrån Putnams (1994) begrepp om sammanbindande och överbryggande

socialt kapital. Sammanbindande kapital innefattar starka relationer mellan familj, vänner och nätverk som har gemensamma nämnare i form av till exempel utbildning, inkomst och etnicitet. Överbryggande kapital avser sociala förbindelser mellan människor och nätverk med få gemensamma nämnare, men som fortfarande kan bidra till värdefulla relationer och nätverk. Putnams ramverk om socialt kapital utgår från att relationer mellan människor på olika positioner bygger på tillit, respekt och frivilligt utbyte (Putnam, 1994:10). Det här är något som Szreter och Woolcock motsätter sig. De menar att man inte kan utgå från att individer får tillträde till resursstarka relationer endast genom ömsesidighet. Till exempel har resurssvaga aktörer visserligen inflytande att initiera värdefulla relationer men att det är avgörande att institutioner och resursstarka aktörer tillgängliggör relationsbyggandet (Szreter & Woolcock, 2004:656).

Samtidigt ställer sig en del kritiker ifrågasättande till om socialt kapital endast bör ses som positivt för individen. De mekanismer som anses utgöra positiva effekter för individens sociala kapital kan även medföra negativa aspekter. Studier understryker negativa konsekvenser som identifierats utifrån socialt kapital. Till exempel anses en sammanvävd grupp generera socialt kapital i form av fördelar till personer tillhörande gruppen, men det kan även innebära social exkludering av utomstående och potentiell förlust av nya tillgångar (Portes, 1998:15). Dessutom kan gemenskaper i grupper ställa krav på samstämmighet mellan medlemmarna. Det innebär att det sociala kapitalet kan medföra begränsningar av individens frihet genom att individer förväntas förhålla sig till särskilda normer som finns inom gruppen (Portes, 1998:16).

5. Metod

5.1 Tillvägagångssätt

I den här studien har vi använt oss av en kvalitativ ansats för att samla empiri. Med hjälp av kontinuerliga litteratursökningar har vi fått insikt i den befintliga datan som publicerats samt det kunskapsgap som finns gällande ensamkommande flickor i Sverige. Sökverktygen bestod av LUBSearch, Google Scholar samt lånad litteratur från bibliotek. Utifrån studiens förutsättningar fann vi semistrukturerade intervjuer mest fördelaktigt baserat på tidsperspektivet och med hänsyn till den målgrupp vi ämnar att undersöka. Inom den

socialantropologiska disciplinen används i regel etnografiska tillvägagångssätt i form av deltagande observationer (Bryman, 2018:512). Det innebär att forskaren under en längre tid befinner sig i studiemiljön för att få en mer nyanserad och kontextuell förståelse av människors handlingar, beteendemönster och erfarenheter. Utmaningen med deltagande observation är att det är en tidskrävande process som förutsätter externt finansiellt stöd (Göransson, 2019:12-13). Eftersom vårt studiefält omfattat ett stort geografiskt område ansåg vi att intervjuer med våra respondenter skulle förmedla en tydligare bild av vilka etableringsinsatser som finns tillgängliga i Skåne samt upplevelser av dessa. I följande text har vi delat upp respondenterna i en formell och informell grupp baserat på deras professionella respektive privata status.

5.2 Intervjustudie

Det empiriska materialet är insamlat med hjälp av semistrukturerade intervjuer. Fördelen med en semistrukturerad modell är förmågan att kunna rikta samtalet åt ett specifikt håll utan att begränsa respondentens möjlighet att utveckla sin tankegång (Bryman, 2018:563). Således konstruerades på förhand en intervjuguide som innehöll specifika teman vi hoppades kunna ställa frågor kring. Guiden berörde ämnen som insatser för ensamkommande flickor, samverkan med andra aktörer och boendeform. Eftersom intervjupersonerna tillhörde en formell och informell grupp, utformades två olika intervjuguides. Alla intervjuerna var 30-60 minuter långa och genomfördes på plats, digitalt eller via e-post. Åtta respondenter föredrog att träffas på plats och vi möttes upp på kontor, lokaler och caféer. Tre respondenter föredrog att intervjuas via de digitala plattformarna Teams eller Zoom. En respondent föredrog att skriftligt besvara frågorna via mail.

1). Den formella gruppen bestod av sju yrkesverksamma som arbetar inom myndigheter, kommuner och civilsamhället. Respondenterna representerade:

- Migrationsverket
- Länsstyrelsen Skåne
- Malmö kommun
- Ystad Kommun
- Helsingborg kommun
- Ensamkommandes Förbund

- Rädda Barnen

2). Den informella gruppen bestod av fem kvinnor. Tre av kvinnorna anlände till Sverige när de var under 18 år och omfattades av insatserna riktade till ensamkommande barn. Två av kvinnorna anlände till Sverige när de fyllt 18 år och omfattades inte av insatserna. Därmed har vi valt att endast använda deras redogörelse av boendeform, sociala nätverk och kontakt med civilsamhället eftersom informationen är relevant för studien. Respondenternas namn är fiktiva i syfte att försäkra deras anonymitet. Respondenterna bestod av:

- Daria, 23 år.
- Fatima, 18 år.
- Noor, 26 år.
- Zara, 25 år.
- Lola, 25 år.

5.3 Urval och Avgränsning

Vi fick kontakt med respondenterna genom ett snöbollsurval. Snöbollsurval avser att initiala respondenter kontaktas som ombuds hänvisa vidare till relevanta respondenter som har erfarenheter eller egenskaper som är relevanta för studien (Bryman, 2018:504). Vad beträffar den formella målgruppen hittade vi kontaktuppgifter genom respektive myndigheters webbplats som därefter kontaktades genom e-post. Respektive myndighet skickade sedan vidare vårt ärende till aktuell avdelning inom sin verksamhet. Därigenom kunde vi etablera kontakt med en aktör från varje myndighet som vi sedan genomfört intervjuer med. Liknande metoder användes även för att få tillgång till den informella gruppen som bestod av kvinnor som anlant till Sverige som ensamkommande flickor och unga. Genom civilsamhället fick vi kontakt med de kvinnliga respondenterna. Gällande geografisk avgränsning valde vi att begränsa studien till aktörer i Skåne för att undersöka etableringsinsatser. Den formella gruppen avgränsades till myndigheter och kommuner. Det organisatoriska perspektivet är därmed begränsat eftersom vi inte intervjuat skola, HVB-hem eller religiösa institutioner som vanligtvis är betydelsefulla aktörer för ensamkommande barn. Vidare finns begränsningar i antalet kommunala verksamheter och civilsamhällets organisationer då endast ett fåtal yrkesverksamma i Skåne intervjuats. Vad gäller den informella gruppen finns svagheter i

form av att enbart ett antal faktorer tagits upp i intervjuerna vilket utesluter viktiga aspekter som berör identitetsskapande, könsroller och kulturella normer.

5.4 Bearbetning och analys

Vid varje intervjutillfälle tillfrågades respondenterna om möjlighet till att spela in samtalen. Detta eftersom det skulle underlätta den senare tolkningen av materialet. Alla respondenter godkände att intervjuerna spelades in och därmed skrev endast en av oss sporadiska fältanteckningar under samtalens gång. Efter varje inspelning transkriberade vi materialet för att lättare kunna återge resultaten. Materialet från intervjuerna analyserades tematiskt (Bryman, 2018:706). Genom att rödmarkera återuppreparande ämnen som framkom i intervjuerna fann vi specifika teman som utgör grunden för vår analys. Utvalda teman från respondenterna kopplades ihop med vårt teoretiska ramverk samt tidigare forskning (Bryman, 2018:707).

5.5 Etiska överväganden

I all vetenskaplig forskning förekommer etiska överväganden att ta ställning till. För att minimera risken för eventuella övertramp är det av vikt att känna till vilka svenska forskningsetiska riktlinjer som är aktuella. Grundprinciperna är att förhindra inskränkning av privatliv, att deltagarna tar skada av sin medverkan eller att det kan uppstå andra negativa konsekvenser (Bryman, 2018:170). I syfte att säkerställa deltagarnas medverkan utgår studien från följande riktlinjer:

- *Samtyckeskravet* innebär att deltagarna accepterat medverkan i projektet (2018:170).
- *Informationskravet* innebär att deltagarna informerats om undersökningens syfte samt att medverkan är frivillig och kan avslutas enligt deltagarnas önskan (2018:170).
- *Konfidentialitetskravet* innebär att deltagarna är medvetna om hur materialet kommer behandlas samt vilka som kommer ta del av materialet (2018:171).
- *Nyttjandekravet* innefattar att deltagarna är medvetna om att materialet som samlas in endast kommer användas till undersökningens ändamål (2018:171).

För att tillgodose ovan principer inleddes alla intervjutillfällen med en presentation om oss samt syftet med studien. Därefter tillfrågades respondenterna om de godkände sin medverkan och om deras svar fick användas i undersökningen. Vidare tillfrågades alla respondenter om möjlighet att spela in intervjuerna och vi informerade dem om att allt material skulle raderas efter avslutad studie. De transkriberade dokumenten förvarades i mappar på Google Drive. Enligt Göransson (2019) bör alla etiska överväganden ses som en kontinuerlig process som tar form under studiens gång (Göransson, 2019:54). Därmed reflekterade vi i ett inledande stadium kring behovet av att anonymisera respondenterna eller ej. Gällande den informella gruppen tog vi tidigt beslutet att anonymisera respondenternas identiteter eftersom förhoppningen var att fler skulle kunna tänka sig att delta. I den formella målgruppen tillfrågades alla respondenter huruvida de föredrog anonymisering eller inte. Eftersom majoriteten av de kommunala respondenter föredrog att vara anonyma har vi valt att i resultatanalysen inte benämna specifika redogörelser enligt kommun.

5.6 Reflexivt förhållningssätt

Genom studiens gång har förhoppningen varit att bibehålla ett reflexivt förhållningssätt. Det finns flertalet förståelser av begreppet reflexivitet men en övergripande förståelse är att forskaren problematiserar produktionen såväl som analysen av det framtagna materialet (Davies, 2008:4). I den här studien bör till exempel läsaren vara medveten om vår positionering på fältet i förhållande till de aktörer vi intervjuat och den information vi efterfrågat. Den formella gruppen bestod enbart av professionella som intervjuades i form av yrkespersoner. Därmed ansåg vi att det fanns en liten risk gällande etiska övertramp eftersom frågorna inte berörde personliga aspekter. Den informella gruppen bestod däremot av privatpersoner som samtalade med oss gällande deras privatliv och upplevelser av att migrera, ett ämne som för många för med sig traumatiska minnen. Vi var medvetna om detta och var noga med att understryka att intervjun skedde helt frivilligt och att respondenterna fick styra samtalet åt den riktning de föredrog. Dessutom är det viktigt att uppmärksamma hur tolkningsprocessen påverkar materialet som framkommit. Vi som skrivit den här uppsatsen är två svenskfödda kvinnor som är uppvuxna i Sverige utan erfarenhet av migration med förförståelser som kan ha en inverkan på hur materialet framställs. Den analys som presenteras i den här studien har därmed påverkats av vår positionering, förförståelse och teoretiska utgångsläge på sätt som kan vara svåra för oss själva att se.

Ensamkommande flickor som heterogen grupp

En viktig aspekt att ta upp som en del av ett reflexivt förhållningssätt är det problematiska kring att prata om ensamkommande flickor som homogen grupp. I forskning finns ofta ett behov av att kategorisera människor i grupper för att upptäcka mönster och dra slutsatser. Gällande ensamkommande flickor kan det ses som nödvändigt för att synliggöra en tidigare osynlig grupp inom kategorin ensamkommande barn (Darvishpour & Månsson, 2019:109). Samtidigt är det viktigt att inte glömma bort att ensamkommande flickor är en heterogen grupp som består av barn och unga från vitt skilda bakgrunder. De kommer från olika länder, har olika socioekonomiska förutsättningar och ingår i olika sociala sammanhang vilket resulterar i olika förutsättningar och utmaningar efter ankomst till Sverige. Att endast kategorisera flickor baserat på kön riskerar dessutom att osynliggöra ytterligare aspekter av barns och ungas identitet som är av betydelse (Darvishpour & Månsson, 2019:110). Det här är en aspekt som vi är medvetna om utgör en svaghet i den här studien. För att förhindra att reproducera missvisande föreställningar har vi försökt få ett representativt urval gällande ursprungsland och ålder, uppmärksammat respondenternas individuella erfarenheter och bibehållit ett reflexivt förhållningssätt under arbetsprocessen.

5.7 Arbetsfördelning

Under arbetets gång har vi haft ett nära samarbete med kontinuerliga träffar. Uppsatsskrivandet har skett i gemensamt dokument i syfte att få en sammanhängande text. Delar av texten har delats upp under arbetets gång för att underlätta en jämlik arbetsbörda. För att undvika upprepningar har vi läst igenom och kommenterat varandra texter. Båda närvarande vid varje intervjutillfälle med undantag vid ett tillfälle när endast en av oss hade möjlighet att närvara.

6. Analys av insamlad empiri

I det här avsnittet kommer empiri att presenteras tematiskt och analyseras med hjälp av det teoretiska ramverket. Inledningsvis presenteras den formella gruppen som består av professionella inom offentlig sektor som är verksamma inom Länsstyrelsen Skåne, Migrationsverket och tre skånska kommuner. I den formella gruppen finns även yrkesverksamma från civilsamhället som arbetar på Rädda Barnen och Ensamkommandes Förbund. Därefter kommer den informella gruppen presenteras som består av kvinnor som anlände till Sverige i åldrarna 13-18 år som ensamkommande barn och unga. Avslutningsvis kommer en slutdiskussion att sammanfatta studien.

6.1 Yrkesverksammas arbete med ensamkommande flickor i Skåne

Utifrån Becks (1992, 2002, 2012) förståelse om risksamhället kommer följande analys att titta närmare på hur arbetet gentemot ensamkommande barn har förändrats under det senaste decenniet. Analysen bygger på Becks idéer om att globalisering utmanar välfärdsstatens suveränitet. I det här fallet kommer internationell migration att ses som en effekt av ökad globalisering som av staten kan upplevas som en hypotetisk risk. Följande avsnitt visar på de formella respondenternas nuvarande arbete samt hur det har förändrats sedan 2015. Därefter kommer vi redogöra för om särskilda insatser finns tillgängliga för ensamkommande flickor idag.

6.1.1 Bidragande orsaker till förändring

Till följd av de lagförändringarna som infördes mellan 2015 och 2017 kan vi se hur de formella aktörernas utvecklingsarbete kring ensamkommande barn påverkats. Som nämns ovan är exempel på lagstiftningar som infördes tillfälligt uppehållstillstånd (TUT), gymnasielagen och bosättningslagen. Därmed kommer följande tre punkter utgöra konkreta exempel på vilka effekter det här har haft för den formella gruppens arbete.

1. Förändringar gällande samverkan

Det första exemplet belyser myndigheter, kommuners och civilsamhället samverkan med varandra. Vi kommer specifikt belysa hur samverkan bedrevs under åren 2015 och 2016 när oväntat många ensamkommande barn sökte asyl och hur samverkan ser ut i nuläget när färre barn söker asyl och beviljas uppehållstillstånd.

Alla respondenter från offentlig sektor uppgav att det mellan åren 2015 och 2016 förekom stor samverkan mellan olika myndigheter och kommuner i Skåne. Den övergripande samverkan underlättade den höga arbetsbelastningen till följd av det ökade antalet ensamkommande barn som anlände 2015. Länsstyrelsen Skåne bjöd regelbundet in Migrationsverket, Skånes kommuner och ideella aktörer till nätverksträffar där man bedrev informationsutbyte och utbytte erfarenheter i syfte att förbättra kompetensen. Kommunerna besökte varandra och deltog i gemensamma projektgrupper som stärkte samarbetet. En kommunal respondent uppgav att:

“Tidigare runt 2015 samverkade vi mycket då vi i nordvästra Skåne träffades och utbytte erfarenheter. Sen dog det ut, men i samband med Ukraina startade vi upp igen. Vi i nordvästra Skåne hade en grupp, dock har den inte fungerat så bra då den ligger på paus just nu. Dock har samverkan med andra kommuner varit hjälpsamt där vi har kunnat utbyta erfarenheter och tankar med varandra.”

En stor del av den här samverkan avtog i samband med det minskade antalet ensamkommande barn efter 2016. Migrationsverket och Länsstyrelsen Skåne bedriver fortfarande ett övergripande samverkansarbete i länet men uppger att kunskapsutbytet med kommuner och civilsamhället minskat. Länsstyrelsen bjuder årligen in till digitala träffar men upplever utmaningar med att utveckla arbetet när resurser har omfördelats. Vid tidpunkten för intervjuerna uppgav alla kommunala respondenter att de inte hade någon utarbetad samverkan med andra aktörer i länet. En kommunal respondent reflekterade även kring att den minskade samverkan kunde bero på bosättningslagen som trädde i kraft 2016. Lagen (SFS 2016:38) innehåller bestämmelser om anvisning till kommun för nyanlända. Som följd av lagen får kommuner inte längre göra externa placeringar i andra kommuner. Respondenten menar att lagen kan ha varit en bidragande faktor till att samverkan mellan kommuner minskat. Från Länsstyrelsen Skånes sida fanns en önskan om att kommunerna bör öka samverkan för att underlätta kompetensutveckling. Dock finns det inga formella överenskommelser kring samverkan vilket i nuläget försvårar arbetet.

Vid frågan om myndigheter eller kommuner bedrev samverkan med civilsamhället uppgav alla respondenter att det inte sker någon aktiv samverkan för närvarande, men att man under 2015 samverkade mer. En kommunal respondent som tidigare arbetat som föreståndare på ett

HVB-hem uppgav att de uppmuntrade aktiviteter som anordnades av civilsamhället eftersom det gav ensamkommande barn ett sammanhang utanför boendet. Ytterligare en kommunal respondent uppgav att hen upprepade gånger föreslagit för ledningsgruppen att initiera en ökad samverkan med civilsamhället men inte fått gehör.

I intervjuerna med civilsamhället framgick att samtliga organisationer tidigare bedrivit samverkan med offentlig sektor. Samverkan med myndigheter och kommuner har skett på olika nivåer i form av allt från informationsutbyte till gemensamma projekt och specifika insatser. För närvarande driver en av organisationerna från civilsamhället ett projekt tillsammans med offentliga aktörer såsom öppenvården och socialtjänsten i Malmö. Projektet riktar sig till ensamkommande barn och unga som lever i komplex utsatthet. Syftet med projektet är att stärka förtroendet mellan myndighetsutövare och ensamkommande barn och unga. Respondenten från civilsamhället menar att samverkan med myndigheter har fungerat bra till en viss del, men understryker att engagemang och tillgängliga resurser är förutsättningar för en lyckad samverkan. Sammanfattningsvis ser vi att samverkan bedrevs i mycket högre grad under åren 2015 och 2016 både mellan myndigheter, kommuner och civilsamhället. Även om samverkan avtagit uttrycker majoriteten av respondenterna en önskan om att samverkan mellan varandra ska återupptas igen.

2. Effekter av minskade resurser

Förra avsnittet visade på hur myndigheter, kommuner och civilsamhällets samverkan med varandra förändrats över tid. Till följd av det minskade antalet ensamkommande barn har även verksamheterna omfördelat sina resurser vilket därmed försvårat kommunernas förmåga att bibehålla och utveckla arbetet kring ensamkommande barn. Nedanstående exempel visar hur den formella gruppens resurser och kunskaper har förändrats till följd av denna utveckling.

Respondenten från Länsstyrelsen Skåne uppgav att det begränsade antalet ensamkommande barn lett till minskade resurser. De minskade resurserna har försvårat kommunernas förmåga att bibehålla yrkesverksamma med rätt kompetens. Den här uppfattningen liknar en kommunal respondents redogörelse som beskriver utmaningar med att bedriva kunskapsutbyte när det saknas erfarna personer som arbetar med målgruppen. De som tidigare hade adekvat erfarenhet har sökt sig bort när deras erfarenheter inte efterfrågas. En

utveckling som riskerar att lämna kommunerna utan tillräcklig kompetens inför framtida scenarion. Det här blev särskilt påtagligt i samband med krigsutbrottet i Ukraina våren 2022. En kommunal respondent berättar:

“Vi har ju byggt upp en kompetens och kunskap kring många av de frågorna och risken finns ju att man tappar den kompetensen om folk slutar och börjar jobba med annat. Såklart, skulle de bli en hög belastning igen, då har jag ju tidigare medarbetare som jag tänker att jag skulle vilja ha in. Det tror jag faktiskt man gjorde i våras, då kollade man av med de som var kvar i kommunen som man visste hade varit med 2015/16.”

Två av tre respondenter från kommunen uppgav att de i nuläget inte kände sig tillräckligt förberedda ifall det skulle ske en plötslig ökning av ensamkommande barn. Detta berodde på att stora delar av de tidigare verksamheterna för ensamkommande barn avvecklats. Samtidigt upplevde en av tre respondenter att de var väl förberedda ifall det likt 2015 skulle anlända ett ovanligt stor antal ensamkommande barn. Exempelvis tilldelades fyra nya tjänster i syfte att underlätta mottagningsarbetet av flyktingar från Ukraina. Senare skulle det visa sig att majoriteten av barn från Ukraina anlände till Sverige tillsammans med vårdnadshavare och de barn som anlände utan vårdnadshavare kom genom anknytningsanvisning. Därav blev arbetsbelastningen inte lika hög som 2015 enligt respondenterna. En kommunal respondent uppger:

“Många från Ukraina har ju haft kontakt med Sverige sen innan och har kommit hit och jobbat. I den här regionen är det ju många som jobbar med jordbruk eller skörd. De har ju kanske kommit hit under många år och skapat sina nätverk. De som kommit nu under kriget har helt andra förutsättningar, många pratar ju engelska.”

Det som skiljer civilsamhället från offentlig sektor i det här sammanhanget är att de inte arbetar på uppdrag av regeringen. Det innebär att civilsamhället fortsätter att arbeta med de som kommer som ensamkommande barn efter att de fyllt 18 år. Utifrån civilsamhällets perspektiv har de senaste åren medfört utmaningar som försvårat förutsättningarna att arbeta hållbart men som inte har att göra med ett minskat behov. De finansiella aspekterna har försämrats till följd av minskat ekonomiskt stöd. Enligt en respondent innebär det här att mycket tid går åt till att söka finansiella medel för att driva projekt som är utformade efter behoven hos de som kommit som ensamkommande barn och unga. De försämrade

ekonomiska förutsättningarna har enligt respondenten även gjort det svårt för verksamheten att behålla personal med rätt kunskaper samt möjligheten att rekrytera ny personal. Båda respondenterna från civilsamhället uppger att när myndigheter och kommuner drar ner på resurser för målgruppen resulterar det i att fler unga ensamkommande söker sig till civilsamhället. Det här har även framkommit i tidigare forskning som pekar på att allt fler nyanlända personer blir beroende av stöd från civilsamhället (Abdelhady et al., 2020:95). Samtidigt är det inte endast en ökning av antalet personer som söker civilsamhällets stöd. En respondent från civilsamhället kan även se en ökning av komplex utsatthet vilket lett till högre arbetsbelastning som försvårar det förebyggande arbetet. En respondent berättar:

“Under 2015 och innan tog socialtjänsten ansvar för boendefrågor och annat stöd. Idag upplever vi att lagstiftningen är mycket mer restriktiv när det gäller både ekonomiskt bistånd beviljat boende och nödstöd. Detta leder till att mycket mer hamnar på civilsamhället, samtidigt som vi inte tilldelas resurser för det. Likaså asyllagstiftningen har förändrats och tolkas idag mycket mer restriktivt. Det ser vi har försatt många i den här utsatta livssituationen där många fler är hemlösa, så var det inte tidigare. Just nu har vi många temporära värmestugor för unga. Förr lät man inte unga bo på gatan men det gör man idag. Rent politiskt idag är detta något man inte vill kännas vid eller pratar om.“

Respondenten ovan har arbetat med ensamkommande barn sedan 2007 och uppmärksammat hur nyanlända barn och unga idag i högre grad hamnat i komplex utsatthet i form av psykisk ohälsa, fattigdom, hemlöshet, beroendeproblematik och exploatering. Respondenten hoppas att den komplexa utsattheten kan motverkas genom att arbeta mer hållbart och utveckla mer kvalitativa metoder utifrån målgruppens behov och med hjälp av ett helhetsperspektiv.

Utifrån redogörelser från både den offentliga sektorn och civilsamhället ser vi hur arbetet gällande ensamkommande barn förändrats. För den offentliga sektorn har kompetens försvunnit och resurser minskat vilket lett till att ensamkommande barn inte längre utgör en lika prioriterad grupp. För civilsamhället som arbetar enligt andra riktlinjer kan vi istället se hur deras arbete fortsatt som tidigare med minskade resurser samt att den komplexa utsattheten hos ensamkommande barn och unga ökat.

3. Förändringar i arbetet kring boendeplaceringar

I intervjuer med våra formella respondenter har det framgått att även boendeplaceringar förändrats sedan 2015.

Under intervjun med Länsstyrelsen Skåne framkom att det minskade antalet ensamkommande barn har resulterat i att kommunernas boendeplacering förändrats. I nuläget blir majoriteten av alla ensamkommande barn placerade i nätverkshem eller främmande familjehem. Det här skiljer sig från åren 2015 och 2016 när pojkar i högre grad placerades på HVB-hem till skillnad från flickor som tenderade att placeras i nätverkshem. Gällande boendeplaceringar på HVB-hem berättar Länsstyrelsen Skåne att det under 2015 var lättare att upptäcka individuella behov hos barn som var placerade på HVB-hem. Den största skillnaden var att det på HVB-hem fanns resurser i form av utbildad personal som kunde hjälpa till med läsläsning, anordna aktiviteter och förmedla kontakt med civilsamhället. Sedan 2015 har flertalet HVB-hem riktade till ensamkommande barn lagt ner och idag placeras majoriteten av ensamkommande barn i nätverkshem eller främmande familjehem.

Att flickor i högre grad tenderade att placeras i nätverkshem uppgav respondenterna kunde ha flera förklaringar. Det kunde dels bero på det låga antalet flickor som anlände men även att många flickor anländer till Sverige genom anknytning. En kommunal respondent tillade dessutom att flickor tenderade att vara yngre vid ankomst till Sverige vilket talar för att man hellre placerar flickor i nätverkshem. Det här stämmer överens med Çelikaksoy och Wadensjö (2019) studie som understryker att flickor tenderar att vara yngre vid ankomst än pojkar (Çelikaksoy & Wadensjö, 2019:5). Respondenten uppger även att det finns flera fördelar för ensamkommande barn att bo i ett fungerande nätverkshem eftersom det kan utgöra en trygg miljö under första tiden i Sverige. Samtidigt tillkommer utmaningar för kommunen att uppmärksamma varje barns individuella behov. Detta blev tydligt under 2015 när kommunen inte hann följa upp barn i nätverkshem till följd av tidsbrist och hög arbetsbelastning. I nuläget uppger respondenten att det låga antalet ensamkommande barn har lett till att de hinner göra uppföljningar och i större omfattning utreda boendeplaceringar.

Utifrån civilsamhällets perspektiv instämmer respondenterna att det finns utmaningar med att placera ensamkommande barn i nätverkshem. En respondent berättar:

”Vi kan se att det fortfarande finns en bristande kunskap om boendeformen. Många känner inte till begreppet nätverkshem och därför är det svårt att förstå förhållandet till nätverkshem och vilka behov som finns hos barnen som är placerade där.”

Den andra respondenten från civilsamhället uppger att hen under sina verksamma år sett en större efterfrågan av läxhjälp och andra aktiviteter från flickor som varit placerade i nätverkshem. Respondenten tror att det större behovet grundar sig i att många nätverkshem inte är etablerade i det svenska samhället vilket därmed försvårar flickors etableringsmöjligheter. Respondenten berättar:

“Sen har vi sett att tjejerna här ger mycket stöd och styrka till varandra. Många har även blivit placerade hos släktingar, vilket kan både vara positivt och negativt. Risken är att de blir mer isolerade jämfört med om de blir placerade i familjehem som redan är etablerat i det svenska samhället. Jag har själv sett att det blir enklare då att söka sig ut och träffa nya vänner och lära sig det svenska språket. Även om vi inte har så många tjejer längre kan vi se under våra år att tjejer är en minoritetsgrupp och osynliggjorda. Jag tror även att det är ett stort mörkertal kring tjejer som inte får tillräckligt med stöd.”

Det som framkommit under intervjuerna är att ensamkommande flickor under åren 2015 och 2016 i högre grad än pojkar placerades i nätverkshem. Nätverkshem är för vissa barn det bästa alternativet eftersom att bo med någon man känner och kunna göra sig förstådd bör ses som ett värdefullt stöd vilket kan gynna barnets utveckling. Samtidigt uppmärksammar tidigare forskning särskilda omständigheter som omger nätverkshem. Där har det framgått att barn som placeras i nätverkshem är beroende av familjens socioekonomiska förutsättningar för att tillgodose barnets behov. Därav kan barn i nätverkshem tendera att hamna i social exkludering, trångboddhet och det kan påverka deras skolgång negativt om familjen har begränsade förutsättningar (Douglas & Lindstrand, 2019:48). Det här stämmer in med en kommunal respondents redogörelse om att barn i nätverkshem är betydligt mer beroende av familjens kapacitet, socialsekreterarens kunskaper om tillgängliga resurser samt dennes relation till nätverksfamiljen. Detta stämmer även överens med övriga kommunala respondenternas erfarenheter som sett ett större behov från barn som varit placerade i nätverkshem. Därav uppgav våra respondenter att det är viktigt att kommuner går in med kompletterande insatser och att skolan uppmärksammar barn i nätverkshem. En respondent berättar att myndigheten i nuläget inte får tillräckligt med information gällande

ensamkommande barns levnadssituation i nätverkshem vilket försvårar det övergripande arbetet i regionen.

Det som tydligt framgått av respondenternas redogörelser över boendeform har varit att boendeplaceringar är en central del när det kommer till ensamkommande barns etableringsmöjligheter. Detta kan även ses i tidigare forskning av Moberg och Källström (2020) som belyser boendeformernas betydelse för ensamkommande barns sociala sammanhang och etablering. Hemmet har visat sig vara en viktig faktor för att skapa tillhörighet genom emotionellt och praktiskt stöd från vuxna (Moberg & Källström, 2020:745). Respondenterna uppgav att det tidigare fanns fler HVB-hem vilket gjorde det lättare för offentlig sektor att se vilka behov som fanns i målgruppen. Utifrån deras redogörelser var det positiva med HVB-hem tillgången till stöd från personal dygnet runt, vilket gjorde det lättare att uppmärksamma särskilda behov. Samtidigt uppger en kommunal respondent att man helst inte vill ha några barn på institution över huvud taget. Respondenten minns att flera av de barn som anlände utan anknytning 2015 uttryckt önsknings om att bo hos en familj. Bristen på familjehem gjorde dock att fler än önskat hamnade på HVB-hem.

Utifrån tidigare forskning har nätverkshem porträtteras som en boendeform som kan vara problematisk i vissa avseenden (SoS, 2020:45). Likt respondenternas redogörelser står det klart att nätverkshem kan ha begränsade förutsättningar och inte tillgodose barnets behov. Dock ställer vi oss kritiska till det narrativ som speglas i viss tidigare forskning eftersom flera viktiga aspekter gällande nätverkshem inte tas upp. De positiva aspekterna som inte belyses är till exempel förmågan att bibehålla sitt modersmål, att anhöriga kan utgöra en trygghet samt betydelsen av att ha förebilder inom sin familj. Likt respondenternas redogörelser finns det både för- och nackdelar med vardera boendeform. En respondent uppgav till exempel att det är svårt att säga vilken typ av boendeplacering barnet mår bäst av men att det absolut har en inverkan på ett barns förutsättningar till etablering. Därav anser vi att det är svårt avgöra vilken boendeform som är mest fördelaktig för barnet då det beror på individuella förutsättningar och kommunernas förmåga att tillgodose barnens behov.

6.1.2 Insatser för ensamkommande flickor

Under studiens gång har det framträtt allt tydligare i tidigare forskning att ensamkommande flickor utgör en minoritet som tenderar att osynliggöras. Darvishpour och Månsson (2019)

menar att kommuners insatser främst varit anpassade efter pojkars behov eftersom ensamkommande barn tenderar att ses som en homogen grupp. Därmed riskerar ensamkommande flickor att inte uppmärksammas (Darvishpour & Månsson, 2019:108). Med utgångspunkt från tidigare forskning ville vi därmed se ifall den formella gruppen hade några särskilda insatser tillgängliga för ensamkommande flickor.

Under intervjuerna med offentlig sektor redogjorde alla respondenter för att det inte bedrevs några särskilda insatser för ensamkommande flickor utan att deras arbete i högsta möjliga mån är individbaserat. Utifrån civilsamhällets perspektiv uppgav en respondent att hen uppmärksammat ett behov av särskilda insatser för flickor. Det har lett till att organisationen sedan 2015 bedrivit en separatistisk verksamhet för flickor och icke-binära på lördagar. Trots att det idag är relativt få ensamkommande flickor som besöker verksamheten finns fortfarande en efterfrågan av särskilda insatser för flickor. Förutom att det erbjuder en trygg plats för tjejer har det bidragit till ett forum där tjejer kan samtala om särskilda frågor och behov som annars tenderar att hamna i skymundan. Utöver det erbjuds simning för tjejer en gång i veckan. Även här är efterfrågan stort bland tjejer som vill lära sig simma. En respondent uppger att organisationen har som långsiktigt mål att fler tjejer ska bli delaktiga i deras ordinarie verksamhet, men att den separatistiska verksamheten är ett första steg i rätt riktning.

Analys av formella gruppens arbete

Sammanfattningsvis kan vi utifrån vårt insamlade material se att den formella gruppens arbete har förändrats sedan 2015. Främst i form av minskad samverkan, omfördelade resurser och förändringar i boendeplaceringar. De här förändringarna kan ses utifrån de lagändringar som implementerades 2015 och framåt. Det har lett till att färre asylsökande beviljas uppehållstillstånd, inklusive ensamkommande barn. Regeringsstrategierna i form av lagändringarna kan ses utifrån Becks tes om risksamhället. Utifrån förståelsen om risksamhället kan internationell migration hypotetiskt betraktas som en risk mot välfärdsstatens stabilitet. Med hjälp av Abdelhady et al. (2020) begrepp byråkratiskt våld kan vi se vilka effekter lagändringarna haft för den formella gruppens arbete. De effekter vi i den här studien belyst är sådana som framkom i intervjuer med respondenter från offentlig sektor och civilsamhället. Vad vi kan se utifrån ovannämnda avsnitt är att det i nuläget kommer få ensamkommande barn vilket gör det till en lågprioriterad grupp för offentlig sektor, det här

har i sin tur lett till en omfördelning av resurser i respondenternas verksamheter. Utöver dessa uppgifter kan vi se att civilsamhället uppger svårigheter att möta de behov som finns samt att den komplexa utsattheten hos ensamkommande barn och unga ökat. Därav blir det enligt oss tydligt att när offentlig sektor inte längre kan möta de behov som finns hamnar mer arbete på civilsamhället.

Civilsamhällets redogörelser för att stödet från den offentliga sektorn till ensamkommande barn och unga minskat kan vi även förstå utifrån Becks idéer om ökad individualisering. I takt med att välfärdsstatens legitimitet utmanas av globala nyliberala reformer har en ansvarsförskjutning från stat till individ påbörjats (Jarvis, 2007:26). Tidigare kunde välfärdsstaten garantera medborgarna en tillräcklig levnadsstandard i ersättning mot arbetskraft och skatteinkomster. När statens ekonomiska och politiska angelägenheter i allt högre grad präglas av globala strukturer leder det till en mer ostabil arbetsmarknad och osäkra arbetsförhållanden. Det här leder till större socioekonomiska skillnader bland befolkningen. Medan resursstarka individer som är utbildade, eftertraktade på arbetsmarknaden och har möjlighet att investera i framtidsutsikter gynnas av nyliberala reformer blir resurssvaga individer ekonomiskt sårbara utan möjlighet till långsiktiga investeringar (Jarvis, 2007:27). Utifrån en sådan förståelse kan vi se hur resurssvaga individer får allt sämre förutsättningar samtidigt som kraven på egen försörjning ökar. Därmed kan den offentliga sektorns minskade resurser och insatser ses som en signal på att de ensamkommande barn som trots allt kommer till Sverige förväntas klara sig själva i allt högre grad.

6.2 Kvinnors upplevelser utifrån ett retrospektivt perspektiv

Som tidigare nämnts anlände två av kvinnorna, Zara och Lola, till Sverige året de fyllde 18 år och omfattas därmed inte av myndigheternas insatser för ensamkommande barn. Deras upplevelser av att komma till Sverige som unga personer är dock värdefulla och vi har därmed valt att återge deras berättelser när det handlar om asylprocess, kontakt med civilsamhället, boendeform och skolgång.

Daria, 23 år: Kom till Sverige från Syrien 2015 när hon var 16 år. Hon anlände till Sverige tillsammans med sin man som hon idag fortfarande är gift med. Tillsammans har paret tre barn och för tillfället studerar hon en yrkesutbildning på komvux.

Fatima, 18 år: Kom till Sverige från Afghanistan 2018 när hon var 13 år. Under ett år var hon bosatt i Grekland tillsammans med sin mamma innan hon anlände ensam till Sverige. Idag går Fatima på gymnasiet och har återförenats med sin mamma i Sverige.

Noor, 26 år: Kom till Sverige från Eritrea 2014 när hon var 17 år. Hon kände ingen i Sverige utan förlitade sig på sina vänner. Idag är Noor gift, har ett barn och arbetar som undersköterska.

Zara, 26 år: Kom till Sverige från El Salvador 2015 när hon var 18 år. Hon anlände till Sverige med sin bror på grund av förföljelse i hemlandet. Idag inväntar Zara svar gällande sin fjärde asylansökan.

Lola, 25 år: Kom till Sverige från El Salvador 2016 när hon var 18 år. Livet i El Salvador var farligt och kantades av hög kriminalitet. Lolas mor-och farföräldrar bidrog med ekonomiskt stöd för resan till Sverige och hoppades att hon här skulle få ett tryggare liv. Idag är Lola gift och arbetar.

Utifrån Bourdieu (1986), Coleman (1988) samt Szreter och Woolcocks (2004) tolkning av socialt kapital kommer följande avsnitt analysera hur respondenterna utifrån sina individuella upplevelser stärkte de olika formerna av socialt kapital och hur det påverkade deras möjlighet till etablering. Inledningsvis kommer respondenternas upplevelser av väntan på att asylbesked beskrivas för att visa på vilken inverkan det hade på respondenternas mående.

6.2.1 I väntan på besked

Tidigare i texten har åtgärder i form av en mer restriktiv asylpolitik illustrerats och vi har pekat på vilka effekter det haft för offentlig sektor och civilsamhällets arbete gentemot ensamkommande flickor. I det här avsnittet kommer innebörden av en förändrad asylpolitik att belysas utifrån erfarenheter av kvinnor som anlänt till Sverige som unga och ensamkommande flickor. Väntan på asyl beskrevs av samtliga respondenter som lång och att det hade en negativ påverkan på deras psykiska mående. Osäkerheten kring om de skulle få stanna i Sverige eller inte var ångestfylld. Daria berättar:

“Det var jobbigt, man vet inte om man ska få stanna eller inte. Man har många dåliga tankar och tänker på det hela tiden. Man hoppas på att få det men samtidigt tänker man på vad som händer om jag inte får det, vad ska hända med mina barn. Det är mycket sånt.”

Väntetiden för respondenternas asylbeslut skiljde sig betydligt åt. Både Daria och Fatima hade liknande erfarenheter och beviljades PUT cirka två år efter ankomst. Daria berättade att hon fortfarande upplever osäkerhet kring asylprocessen eftersom hennes man än idag inte blivit beviljad PUT och väntar på besked. Fatima uppgav att väntan på asyl försämrade hennes självförtroende vilket gjorde att hon isolerade sig och upplevde utanförskap i samhället. Av samtliga respondenter hade Noor kortast väntetid, efter fyra månader i Sverige fick hon PUT beviljat. Däremot var det många av hennes vänner som fick vänta i långa perioder vilket hon märkte var påfrestande för dem. Noor kunde även märka skillnad gällande väntetiden efter att TUT införts, då asylprocesserna blev mer utdragna.

Vid intervjutillfället väntade Zara fortfarande på besked gällande hennes fjärde asylansökan. Zara fick avslag på sin första asylansökan från Migrationsverket sex månader efter ankomst till Sverige. Hon fick därefter avslag på sin andra och tredje asylansökan. Det här resulterade i att hon under fyra års tid levde som papperslös. Zara uppger att väntan på besked och tiden

som papperslös har varit väldigt påfrestande. Det som har varit mest utmanande har varit osäkerheten över att inte veta om hon kommer kunna stanna i Sverige med sin pojkvän eller behöva lämna. Även Lola fick avslag på sin första asylansökan och det dröjde flera år innan hon blev beviljad PUT. I hopp om att påskynda sin asylansökan valde dessutom Lola att gifta sig i Sverige.

I intervjuer med våra respondenter framgick att fyra av fem anlände till Sverige under eller efter 2015. Den femte respondenten som anlände innan 2015 blev beviljad PUT efter endast fyra månader vilket skiljer sig markant från övriga respondenter. Detta visar på hur effekter av en mer restriktiv migrationspolitik tagit sig uttryck i långa asylprocesser vilket haft negativa konsekvenser för våra respondenters mående. Vidare uppger respondenterna att väntan på besked genererat känslor av maktlöshet och sårbarhet i och med att makten ligger i statens händer. Zara berättar:

“Det var jättejobbigt, alla dessa tankar som kom. Jag lärde mig språket och jag började dejta min kille, vad händer om jag lämnar Sverige. Jag tänker fortfarande på det, vad ska jag göra om jag måste lämna, jag har hela mitt liv här. “

Zaras redogörelse stämmer överens med tidigare forskning som belyser hur väntan på besked påverkar asylsökandes hälsa. I studien av Johannesson och Westerling (2019) menar författarna att TUT utgjorde särskilda påfrestningar. Dessa påfrestningar bestod av rädsla över framtida utvisning samtidigt som det försvårade möjligheterna till långsiktig bostad, sysselsättning och studier för nyanlända. Tidsbegränsade uppehållstillstånd visade sig därav ha en negativ inverkan på asylsökandes mående (Johannesson & Westerling, 2019:17-18). I en kartläggning av MILSA (2019) uppmärksammades att det finns tydliga samband mellan hälsa och socialt kapital på individuell nivå (Håkansson, 2019:7). Det här innebär att en god hälsa kan främja en individs sociala kapital samtidigt som en sämre hälsa har en negativ inverkan. Det här kan vi bland annat se utifrån Fatimas redogörelse som menar att hennes psykiska mående försämrades i väntan på asyl. Det här gjorde att hon isolerade sig från omvärlden samt fick sämre självförtroende vilket begränsade möjligheten att knyta nya kontakter. Det har i sin tur haft en negativ inverkan på hennes sociala kapital och förmåga att stärka det.

6.2.2 Familj och vänners betydelse

Utifrån Bourdieus (1986) förståelse om socialt kapital kan vi se vilken betydelse stöd från familj, släkt och vänner haft under respondenternas första tid efter ankomst till Sverige.

Tre av respondenterna placerades i nätverkshem då de redan hade anhöriga som bodde i Sverige och resterande två respondenter placerades på HVB-hem.

För Fatima och Lola som bodde i nätverkshem upplevde de närheten till familj och släkt som positivt. För dem blev det en trygghet att bo med en anhörig. Fatima som bodde med sin bror uppgav att det var en lättnad och trygghet att bo tillsammans med någon hon kände och inte behöva bo på ett HVB-hem. Trots att syskonen hade en bra relation beskriver hon sin första tid i Sverige som svår eftersom saknaden till sin mamma var stor. Liksom Fatima var Lola lättad över att få bo tillsammans med sina släktingar. Lola bodde hos sin moster vilket hon upplevde var positivt eftersom mostern utgjorde ett känslomässigt stöd. Hennes moster hjälpte henne även med juridiska ärenden i form av asylansökan samt överklagan på hennes första asylavslag. Av både Fatima och Lola har det framgått att deras anhöriga varit ett känslomässigt stöd samt att Lolas moster även utgjorde ett praktiskt stöd.

Samtidigt var det inte alla respondenter som upplevde att de fick tillräckligt med stöd och trygghet från sina släktingar. Zara upplevde till exempel att hennes anhöriga begränsade hennes liv. Hon behövde förhålla sig till specifika tider och fick inte socialisera utanför skolan. Därmed utgjorde vänner i skolan ett viktigt socialt sammanhang för Zara. Det var även i skolan som hon träffade sin partner som under en tid försörjde henne och bistod henne med boende. Efter en tid kom Zara att flytta ut från sina släktingar eftersom hon vantrivdes. Idag har hon brutit kontakten med sin släkt i Sverige och hon uppger att saknaden till sin familj i El Salvador varit ännu mer påtaglig. Zara berättar:

“Mina släktingar tog mig hit men jag kom inte överens med dem så jag var tvungen att flytta hemifrån. Jag bodde med dem i 9 månader men de tyckte inte om att jag hade en kille, jag skulle komma hem exakt i tid, de var mycket stränga. Det var som att bo i fängelse för jag kunde inte göra någonting.”

Utifrån Bourdieus (1986) förståelse om hur relationer med familj och släkt kan stärka ens sociala kapital kan vi se hur Fatima och Lola genom sina familjer fick emotionellt och

praktiskt stöd under den första tiden i Sverige. Stödet från familj, släkt och vänner stärkte deras sociala kapital vilket hade en positiv inverkan på deras känsla av trygghet. Utifrån Zaras perspektiv kan vi dock se hur hennes familjekontakter istället bidrog till ett försämrat mående eftersom hon kände sig instängd och kontrollerad. Däremot visade hennes situation på hur hon orienterade sig bortom släktens sfär och istället skaffade sig ett socialt och praktiskt stöd utanför hemmet genom sin partner. Därmed lyckades hon stärka sitt sociala kapital trots avsaknaden av stöd från anhöriga.

Daria och Noor hade istället erfarenhet av att bo i både främmande familjehem och på HVB-hem. Daria som initialt placerades på ett HVB-hem upplevde det som tufft att vara ifrån sin man första tiden. Från att ha levt i en tillvaro nära sin familj var det utmanande att bo på ett hem tillsammans med främlingar som inte talade samma modersmål. Det här försvårade hennes möjligheter att göra sig förstådd. När hon pratade med sin familj som bodde kvar i Syrien ljög Daria om att hon bodde tillsammans med sin man för att inte göra dem oroliga. Daria berättar:

“Det svåraste var att inte kunna säga till familjen, jag har alltid sagt att jag bott tillsammans med min man och jag mår bra och har det fint här fastän det inte var sant, jag fick ljuga för annars hade min mamma och pappa blivit ledsna.”

Efter en tid på boendet när samtliga lärt sig svenska blev gemenskapen med de andra ungdomarna betydelsefull eftersom de kunde dela med sig av tidigare erfarenheter. Det här fenomenet belyses i studien av Eriksson et al. (2019) som menar att starka sociala relationer mellan unga med liknande trauman kan utgöra ett starkt långvarigt skyddsnät (Eriksson et al., 2019:383). Det här stämmer in på Darias som än idag har kontakt med många av vännerna från boendet. De har följt varandra genom livet och Daria berättar att många likt hon själv skaffat barn och att barnen blivit ytterligare en gemensam nämnare. Efter drygt ett år på HVB-hem flyttade Daria till ett främmande familjehem. Daria trivdes bra i familjehemmet och efter ett år hos familjen kunde hon flytta till eget boende med sin man.

Noor bodde under de första månaderna i ett främmande familjehem. Familjen var vänlig men Noor upplevde att hon saknade stöd. Därefter flyttade hon till ett HVB-hem som hon trivdes bra i. Eftersom Noor anlände utan någon tidigare kontakt upplevdes första tiden i Sverige

som ångestfylld. Det som snabbt blev tydligt var skillnaderna i hur människor interagerade med varandra. I Sverige upplevde hon att människor höll en viss distansering till nyanlända som inte talade språket vilket var svårt att bryta igenom. I Eritrea var Noor van vid att få mycket stöd av sin familj, därmed blev saknaden efter sin familj väldigt påtaglig. Efterhand fick hon kontakt med vänner och personal på boendet som utgjorde ett känslomässigt stöd för Noor.

Som respondenternas upplevelser visar har betydelsen av familj, släkt och vänner haft varierande betydelse för respondenternas första tid i Sverige och deras etablering. För Lola och Fatima har den närmsta släkten utgjort det viktigaste stödet medan det för Zara har varit hennes vänner och partner. Daria skapade meningsfulla relationer med andra ensamkommande barn på sitt boende och som än idag utgör en värdefull gemenskap. För Noor var familjens frånvaro påfrestande men efterhand blev vänner och personal på boendet betydelsefulla för hennes sociala nätverk. Respondenternas upplevelser visar att nära relationer har varit avgörande för deras mående och genom sina sociala nätverk har de fått emotionellt och praktiskt stöd.

6.2.3 Språket och skolans betydelse

Följande avsnitt kommer att belysa hur respondenterna breddat sina sociala nätverk utanför familj, släkt och vänner med aktörer och institutioner som underlättat deras första tid i Sverige. Möjlighet att lära sig språket och utbilda sig uppgav respondenterna var avgörande aspekter för att etablera sig i Sverige. Efter ankomst till Sverige började samtliga respondenter att studera på grundskole- eller gymnasienivå.

I tidigare forskning har det framkommit att språket är en viktig faktor när det kommer till att knyta nya kontakter i lokalsamhället (Brook & Ottemöller 2020:7). Det här överensstämmer med respondenternas redogörelser. Alla respondenter underströk betydelsen av att lära sig språket för att tillgodogöra sig nya relationer och vidga sina nätverk. Tre av respondenterna uppgav att de lärde sig det svenska språket relativt snabbt efter sin ankomst till Sverige. Fatima upplevde att hennes förkunskaper i det engelska språket underlättade hennes möjlighet att lära sig svenska. För Lola och Zara var det istället deras anhöriga som bidrog till att de lärde sig språket fort, Lola fick hjälp av sin moster medan Zara fick hjälp av sin partner. Zara berättar:

“När jag började skolan fanns det många andra som också kom från andra länder, jag visste inte så mycket om världen tidigare. Det var tufft men bra. Jag kunde prata svenska efter tre månader i skolan, mycket tack vare sin kille som översatte.”

Resterande två respondenter uttryckte svårigheter med att lära sig språket. Daria blev gravid relativt snabbt efter ankomst till Sverige och fick göra uppehåll i sin skolgång. Det här bidrog till att det tog längre tid för henne att lära sig språket än vad hon hade önskat. Även Noor tyckte det var utmanande att lära sig språket. Hon gick i en klass med andra nyanlända och deras lektioner genomfördes på svenska. Till hjälp fanns en tolk vissa dagar i veckan vilket uppskattades av klassen. Noor upplevde att tolken underlättade hennes förståelse och hon kunde därmed hänga med i skolan och inte hamna efter.

Språket har för våra respondenter varit en förutsättning för att klara av sin skolgång. Gällande skolgång understryker Çelikaksoy och Wadensjö (2018) vikten av utbildning för ensamkommande barn. De poängterar att de individer som har det svårast att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden är de utan fullständig gymnasieutbildning (Çelikaksoy & Wadensjö, 2018:110). Av vad som framgår strävade alla respondenter efter att skaffa sig en utbildning för att senare kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Utöver att respondenterna värdesatte utbildning har vi sett att skolklassers olika sammansättning haft betydelse för respondenterna sociala kapital.

Angående skolgång gick Fatima till följd av sin unga ålder en förberedande språkintrouktion i två månader innan hon placerades i en grundskoleklass med svenskfödda barn. I början var det svårt att skaffa vänner och hon upplevde utanförskap. I hemmet hade hon främst kontakt med sin bror och därmed blev skolan en plats att träffa unga personer i sin egen ålder. Även om Fatima upplevde den första tiden i Sverige som utmanande kunde hon med tiden skapa ett socialt sammanhang. Att hennes klasskamrater var svenskfödda upplevde hon som positivt eftersom det gav henne möjligheten att träna språket samtidigt som hennes förståelse för det svenska samhället stärktes. Hon fick tillträde till personer som gav henne större förståelse och inträde till fler samhällsinstitutioner. Vännerna i skolan introducerade henne exempelvis till fritidsaktiviteter som stärkte hennes kontakt med lokalsamhället.

De andra fyra respondenterna gick i klasser med andra som var nyanlända och deras upplevelser av det skiljer sig åt. Daria, Noor och Lola ansåg att det var positivt att gå i samma klass med personer med liknande erfarenheter som de själva. Tillsammans med sina klasskamrater kunde de till en viss del stärka sina sociala nätverk. Zara upplevde dock att det i början var utmanande att gå med andra nyanlända eftersom alla hade så olika erfarenheter men att det efterhand fann gemenskap med varandra.

Respondenternas redogörelser visar hur skillnader i skolform gav olika möjligheter att stärka sina kontaktnät. Det här kan ses utifrån Colemans idé om hur tillgång till information utgör en viktig aspekt i stärkandet av socialt kapital. Utifrån honom är individens sammansatta kapital (socialt, ekonomiskt, kulturellt) avgörande för att kunna tillgodogöra sig ny information (Rogošic & Baranović, 2016:83). Som respondenternas upplevelser visar har kunskap som förmedlades utanför familjen sett olika ut. Fatima upplevde till exempel att kontakt med svenskfödda i hennes klass stärkte hennes resursnät eftersom de gav henne tillträde till fritidsaktiviteter utanför skolan och vänskapsrelationer som stärkte hennes självförtroende. För de respondenterna som gick med andra nyanlända var klasskamraterna betydelsefulla eftersom de utgjorde ett socialt och emotionellt stöd. Deras klasskamrater hade liknande erfarenheter och stod inför liknande utmaningar som att utbilda sig, skaffa bostad och sysselsättning i Sverige. Eftersom alla befann sig i liknande situation blev det svårare för dem att utbyta information och få djupare insikt om det svenska samhället och vilket stöd som fanns tillgängligt.

Samtidigt påtalade Noor att en annan utmaning av att ens nätverk bestod av andra nyanlända var att alla var i behov av samma resurser men saknade kontakt med resursstarka aktörer. Detta innebar att möjligheten till extern hjälp var begränsad. Exempelvis var det en stor utmaning för personerna i Noors kontaktnät att hitta ett eget boende efter att kommunens försörjningsstöd slutade gälla. Till följd av ett begränsat nätverk som kunde tillhandahålla resurser resulterade det i att ungdomarna bodde i varandras stödlägenheter trots att det inte var tillåtet. Vidare uppger Noor att det var svårt ekonomiskt och att det inte gick att hjälpa varandra eftersom ingen hade pengar att låna ut. Något som kan ses utifrån Bourdieus (1986) idé om att de mest resurssvaga har sämst förutsättningar att stärka sitt sociala kapital. I det här fallet ledde boendeproblematiken till kortsiktiga lösningar som även hade effekter för

långsiktiga planer som utbildning eller arbete eftersom många ständigt flyttade runt. Därmed försämrades deras möjligheter att ackumulera nya kapital.

6.2.4 Stöd från samhället

Utifrån Woolcock och Szreter's (2004) idé om länkande socialt kapital kommer följande avsnitt belysa respondenternas kontakt med den offentliga sektorn och civilsamhället. Fokus kommer vara på det stöd våra respondenter fått från olika samhällsaktörer och vilken betydelse det haft för deras etablering.

Offentlig sektor

Gällande stöd i vardagen upplevde tre av fem respondenter att kontakt med kommunen varit mest givande under deras första tid i Sverige. De fick hjälp med försörjningsstöd, boende, god man och aktiviteter anordnades. Daria, Fatima och Noor kom som minderåriga och omfattades därmed av kommunernas insatser. Daria berättar att kommunen var en viktig aktör för henne eftersom de anordnade aktiviteter, något som hon än idag deltar i tillsammans med sina barn. I Noors fall uppger hon att familjehemmet som hon först placerades i inte bistod henne med någon hjälp utöver boendet utan att hon var tvungen att sköta allt på egen hand. På HVB-hemmet som hon senare flyttade till var personalen behjälplig och försökte tillgodose hennes behov efter förmåga. Därav utgjorde personalen på boendet ett viktigt stöd för Noor genom att anordna aktiviteter och tillhandahålla kontakter med lokalsamhället. För Fatima var relationen till sin god man särskilt betydelsefull då hon hade samma god man som sin bror. Med hjälp från sin god man fick Fatima börja skolan snabbt efter sin ankomst till Sverige samt att hennes god man underlättade kontakt med olika myndigheter. Dessa redogörelser överensstämmer med Eriksson et al. (2019) studie som belyser hur värdefulla yrkesverksamma personer kan vara för ensamkommande barns etablering (Eriksson et al., 2019:381).

Civilsamhället

Respondenternas kontakt med civilsamhället skiljer sig betydligt för de respondenter som var minderåriga vid ankomst till Sverige och de respondenter som var 18 år vid ankomst. Zara och Lola som var 18 år omfattades inte av kommunens insatser. För dem har kontakt med myndigheter och kommuner varit begränsade och istället har ideella föreningar varit de mest betydelsefulla under deras första tid i Sverige.

Betydelsen av civila aktörer belyses av Darvishpour och Månsson (2019) som menar att civilsamhället är den första kontakten med lokalsamhället för unga nyanlända (Darvishpour & Månsson, 2019:86). Zara sökte sig tidigt till en ideell organisation som bistod henne med juridiska ärenden som underlättade hennes kontakt med myndigheter. Vidare anordnade den ideella föreningen träffar där de lagade mat tillsammans och hittade på aktiviteter som gav henne möjligheten att lära känna människor utanför skolan. Även Lola instämmer att civilsamhället var till stor nytta. Som nyanländ besökte hon ett språkcafé för att lära sig svenska. Genom språkcafet knöt hon kontakt med personer som vidare hjälpte henne förmedla kontakt med myndigheter så att hon kunde påbörja sina SFI-studier. Noor som anlände till Sverige som minderårig utan något socialt kontaktnät berättar också om civilsamhällets betydelse. Hon fick tidigt kontakt med en person från civilsamhället som utgjort ett stort stöd för henne och som fortfarande gör det. Personen hjälpte Noor med juridiska ärenden och att ta körkort då hon övningskörde med henne. Genom civilsamhället träffade Noor även en vän som senare hjälpte henne med att hitta bostad. Detta var när Noor var 21 år och inte längre kunde bo kvar på stödboendet då hon inte längre omfattades av kommunens försörjningsstöd.

Utöver nämnda aktörer uppger alla respondenter att religiösa samfund inom civilsamhället har varit betydande under deras första tid. Framst genom att moskeer och kyrkor anordnat aktiviteter, samt försett respondenterna med kläder och mat. Detta är något som överensstämmer med tidigare forskning som illustrerat religiösa samfunds betydelse för ensamkommande barns sociala relationer (Kohlie & Kaukko, 2017:500). För Daria gav det henne en plats att utöva sin religion på samtidigt som hon uppskattade aktiviteterna för sina barn. Daria berättar:

“Jag var inte i moskén när jag kom för dom går enligt regler, du får inte vara papperslös där. Men nu får jag, mina barn brukar va där så de kan lära sig koranen. Det är fint. Det finns en lärare som kommer varje lördag med frukost gratis. Det hjälper barnen så de inte tappar sin religion. Varje person har rätt till sin religion. Nu under ramadan gör de även lite fest varje lördag med aktiviteter för barnen och vi lagar mat tillsammans.”

Lola berättar att Svenska kyrkan varit viktig för henne då de hjälpte henne med kläder men även skapandet av sociala kontakter. Hon berättar att genom kyrkans aktiviteter har hon skapat social gemenskap vilket har varit till stor hjälp när det kom till att etableras i det svenska samhället. Även Noor uppger att kyrkan utgjorde social gemenskap eftersom det var en plats där hon kunde träffa människor och knyta kontakter. Av vad som framgår från våra respondenter har religiösa samfund varit viktiga aktörer för stärkandet av socialt länkande kapital. Religiösa samfund har inte enbart utgjort en plats där våra respondenter utövat sin religion utan bidragit till ett starkare nätverk. Utifrån Verdascos studie (2019) har de religiösa samfunden därmed fungerat som förankringspunkter i samhället.

Szreter och Woolcocks (2004) länkande sociala kapital kan hjälpa oss se hur stöd från olika samhällsaktörer varit avgörande för våra kvinnliga respondenter. Stödet från kommuner har visat sig vara särskilt viktigt för de tre respondenter som omfattades av insatser för ensamkommande barn. Enligt respondenterna bidrog stödet till att de i högre grad kände sig inkluderade i det svenska samhället än om de inte fått stödet. Då två av våra respondenter upplevde avsaknad av stöd från myndigheter var istället civilsamhället betydande för deras etablering. Andra aktörer från civilsamhället som bidragit till flickornas sociala kapital har varit Svenska kyrkan och moskén. Även om flickornas upplevelser av stöd från samhället skiljer sig åt visar det på vilka effekter länkande socialt kapital haft på deras etableringsmöjligheter. Dessa positiva effekter har innefattat hjälp med praktiska aspekter i form av kläder, mat och juridiskt stöd i kontakten med myndigheter. Dessutom har det inneburit social gemenskap, trygghet och tillhörighet som fungerat som förankringspunkter för våra respondenter.

7. Slutdiskussion

Den här studien inleddes med syfte att undersöka hur arbetet kring ensamkommande flickor i Skåne bedrivs. Vidare ville vi ta reda på hur kvinnor som kom till Sverige som ensamkommande flickor upplevt etableringsinsatser i Skåne. För att lyckas med det har vi genomfört studien i två steg. Först genom att intervjua aktörer som arbetar med ensamkommande barns etablering i Skåne. Aktörerna bestod av representanter från myndigheter, kommuner och civilsamhället. Det här gav oss en insyn i hur det statliga och

ideella arbetet bedrivs idag samt hur det bedrevs runt 2015. Därefter intervjuade vi kvinnor som anlät till Skåne som ensamkommande. Det här gav oss en insikt i vilken inverkan myndigheter, kommuner och civilsamhällets arbete haft för ensamkommande flickor. Anledningen till att vi valde att undersöka ensamkommande flickors perspektiv var att vi hoppades kunna belysa en grupp som sällan uppmärksammas i offentlig diskurs. Tidigare forskning har tenderat att utmåla ensamkommande barn som en homogen grupp, en bild som inte illustrerar verkligheten.

I intervjuer med respondenter från den formella målgruppen har det framgått att arbetet gentemot ensamkommande barn har förändrats sedan 2015 fram tills idag. Till följd av en mer restriktiv migrationspolitik kan vi se hur samverkan, resurser, boendeplaceringar och insatser avtagit när antalet ensamkommande barn och unga minskat. Utifrån Becks (1992, 2002, 2012) analys om risksamhället har vi betraktat internationell migration som en hypotetisk risk mot den svenska välfärdsstatens legitimitet. Begreppet byråkratiskt våld har använts för att belysa de lagar som implementerades runt 2015 och efter (Abdelhady et al., 2020:210). Det här har resulterat i att färre ensamkommande barn beviljas permanent uppehållstillstånd vilket därmed påverkat yrkesverksamma aktörers arbete. I takt med att kommunala verksamheter avvecklat stora delar av sitt arbete för ensamkommande barn har vi sett hur civilsamhället blivit en allt mer betydande aktör för de ensamkommande barn som kommer idag. Samtidigt uppger civilsamhället att de inte har tillräckligt med resurser för att tillgodose de behov som finns. Vidare har vi utifrån Becks analys sett en förskjutning av statens ansvar till individen. När staten inte längre tillhandahåller tillräckligt med stöd förväntas individer ta större ansvar för sitt eget självförverkligande.

Ett ökat ansvar på individen går att se utifrån kvinnornas perspektiv genom betydelsen av socialt kapital i olika former. Specifikt ville vi belysa vilken betydelse socialt kapital haft när det kommer till deras etablering. I intervjuer framkom att respondenter på olika sätt stärkt sitt sociala kapital genom familj och vänner. De har även utanför hemmet lyckats stärka sitt kapital genom att förbättra sina språkkunskaper och utbilda sig. Det har i sin tur lett till att respondenterna kunnat skaffa sig sysselsättning och bostad. Vi har kunnat se en markant skillnad mellan respondenternas kontakt med offentlig sektor och civilsamhället. De respondenter som var minderåriga vid ankomst till Sverige omfattades av kommunens insatser. Respondenterna upplevde att kontakten med kommuner varit positiv och att det

underlättat deras förmåga att skapa sig en tillvaro i Sverige. För de två respondenter som var 18 år vid ankomst och inte omfattades av offentliga sektorns insatser blev civilsamhället istället en central aktör. Även om respondenterna var myndiga, var de fortfarande unga personer i ett nytt land i behov av stöd. Vilket vi anser är viktigt att uppmärksamma eftersom tidigare forskning understryker betydelsen av stöd för en god etablering.

Idag är det få ensamkommande barn och unga som kommer till Sverige och som beviljas uppehållstillstånd, men vi anser ändå att det är av vikt att lyfta fram den nuvarande situationen för de som kommer. Även om det skett förändringar sedan 2015 i offentliga sektorns arbete gentemot ensamkommande barn, är behoven hos varje individ detsamma. Då stödet minskat från offentlig sektor och civilsamhället blir en allt viktigare aktör kan vi dra paralleller mellan framtida scenarion och respondenterna som var 18 år vid ankomst. Av vad som framgått av deras erfarenheter fick de inte tillräckligt stöd av den offentliga sektorn utan istället fick civilsamhället tillgodose deras behov. Civilsamhället har i sin tur uttryckt att de inte har tillräckligt med resurser för att ta hand om alla som är i behov av stöd, samtidigt som de ser en ökning av den komplexa utsattheten bland unga. Enligt vår uppfattning är därav risken stor att ensamkommande barn som anländer i framtiden inte kommer att tilldelas tillräckligt stöd. Den komplexa utsattheten bland unga kan därav komma att öka, vilket kan försämra möjligheterna till en god och långsiktig etablering i samhället.

Utifrån den kunskap vi har fått av att genomföra den här studien har det framgått hur boendeplaceringar påverkar ensamkommande flickors etablering. Med utgångspunkt från tidigare forskning och respondenternas redogörelser har boendeplaceringar visat sig betydelsefulla för flickors möjlighet till etablering. Samtidigt upplever vi att viss tidigare forskning främst tenderar att främst belysa de negativa aspekterna av nätverkshem. Positiva aspekter av nätverkshem såsom förmågan att bibehålla sitt modersmål, att anhöriga kan utgöra en trygghet samt betydelsen av att ha förebilder inom sin familj har istället hamnat i skymundan. Därmed hade det varit intressant att i en framtida studie vidare undersöka boendeformens inverkan för ensamkommande flickors första tid i Sverige.

8. Källförteckning

- Abdelhady, D., Gren, N., Joorman, M. (2020). *Refugees and the violence of welfare bureaucracies in Northern Europe*. Manchester University Press.
- Asztalos Morell, I., Darvishpour, M. (2018) The securitization of asylum seeking in Sweden after 2015 in light of experiences of asylum-seeking girls with roots in Afghanistan. I D. Siegel & V. Nagy (red.), *The migration crises? Criminalization, security and survival*. (s. 363-388-). Uppsala: The HAGUE:Eleven.
- Beck, U. (2002). The terrorist threat: World risk society revisited. *Theory, culture & society*, 19(4), 39-55.
- Beck, U. (2012). Global risk society. *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Globalization*.
- Beck, U. (1992). From industrial society to the risk society: Questions of survival, social structure and ecological enlightenment. *Theory, culture & society*, 9(1), 97-123.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. I J. Richardson (Red.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, s. 241–258. Greenwood Press.
- Brook, M., & Ottemöller, F. (2020). A new life in Norway: The adaptation experiences of unaccompanied refugee minor girls. *Children and youth services reviews*. 117(1).
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*, 3. uppl. Liber.
- Çelikaksoy, A. Wadensjö, E. (2019). Ensamkommande flickor på väg in i samhället. *Fores*.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94(Suppl), 95-120.
- Darvishpour, M. & Månsson, N. (red.) (2019). *Ensamkommandes upplevelser och professionellas erfarenheter- integration, inkludering & jämställdhet*. Malmö: Liber.
- Davies, C. A. (2008). *Reflexive ethnography: A guide to researching selves and others*. Routledge.
- Douglas, M. Lindstrand, U. (2019). Ensamkommande barn i nätverkshem: Erfarenheter från Projekt Access. *Save the Children Sweden*.
<https://resourcecentre.savethechildren.net/document/ensamkommande-barn-i-natverks-hem-erfarenheter-fran-projektet-access/>
- Eriksson, M., Wimelius, M. E., & Ghazinour, M. (2019). 'I stand on my own two feet but need someone who really cares': Social networks and social capital among

- unaccompanied minors for becoming established in Swedish society. *Journal of Refugee Studies*, 32(3), 372-396.
- Eriksson, M. (2012). Socialt kapital och hälsa-förklaringsmodeller och implikationer för hälsofrämjande interventioner. *Socialmedicinsk tidskrift*, 89(4-5), 332-346.
- Göransson, K. (2019). *Etnografi: Sjösätt, navigera och ro i land ditt projekt*. Studentlitteratur AB.
- Håkansson, P. (2019). Socialt kapital bland nyanlända barn och ungdomar i Skåne. *MILSA*.
- Jarvis, D. S. (2007). Risk, globalisation and the state: A critical appraisal of Ulrich Beck and the world risk society thesis. *Global society*, 21(1), 23-46.
- Johannesson, L., R, Westerling. (2019). Hur mår nyanlända flyktingar med tillfälligt uppehållstillstånd? *Uppsala universitet*.
- Kohlie, R., & Kaukko, M. (2017). The management of time and waiting by unaccompanied Asylum - seeking girls in Finland. *Journal of Refugee Studies*, 31 (4), 488-506.
- Malkki, L. (1992). National geographic: The rooting of peoples and the territorialization of national identity among scholars and refugees. *Cultural anthropology*, 7(1), 24-44.
- Moberg Stephenson, M., & Källström, Å. (2020). Making sense of places: Belonging among “unaccompanied” young migrants in kinship care in a Swedish suburb. *Child & family social work*, 25(4), 742-750.
- Phillimore, J. (2012). Implementing integration in the UK: Lessons for integration theory, policy and practice. *Policy & Politics*, 40(4), 525-545.
- Portes, A. (1998). Social capital: Its origins and applications in modern sociology. *Annual review of sociology*, 24(1), 1-24.
- Putnam, R. D. (1994). Social capital and public affairs. *Bulletin of the American Academy of Arts and Sciences*, 5-19.
- Rausberg, K. (2019). *Ulrich Beck: Theorising world risk society and cosmopolitanism*. Danmark. Palgrave Macmillan.
- Rogošić, S., & Baranović, B. (2016). Social capital and educational achievements: Coleman vs. Bourdieu. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 6(2), 81-100.

Rytter, M. (2019). Writing against integration: Danish imaginaries of culture, race and belonging. *Ethnos*, 84(4), 678-697.

Socialstyrelsen (2020). *Ensamkommande barn och unga - Handbok för socialtjänst*.
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handboker/2020-2-6588.pdf>

Statens offentliga utredningar (2017) *Att ta emot människor på flykt - Sverige hösten 2015*.
https://www.regeringen.se/contentassets/e8c195d35dea4c05a1c952f9b0b45f38/hela-sou-2017_12_webb_2.pdf

Szreter, S., & Woolcock, M. (2004). Health by association? Social capital, social theory, and the political economy of public health. *International journal of epidemiology*, 33(4), 650-667.

Verdasco, A. (2019). Communities of belonging in the temporariness of the Danish Asylum System: Shalini's anchoring points. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(9), 1439-1457.

Urban, Susanne (2018). *Integration och grannskap -Hur håller staden samman*.
Studentlitteratur

Webbplatser

Barnombudsmannen. (2023). Det här är barnkonventionen.
<https://www.barnombudsmannen.se/barnkonventionen/om-barnkonventionen/>

Ensamkommandes Förbund. (2023a). Om oss.
<https://ensamkommandesforbund.se/om-oss-4/>

Ensamkommandes Förbund. (2023b). Mötesplats Otto.
<https://ensamkommandesforbund.se/motesplats-otto/>

Länsstyrelsen. (2023a). Vårt uppdrag.
<https://www.lansstyrelsen.se/skane/om-oss/om-lansstyrelsen-skane/vart-uppdrag.html>

Länsstyrelsen. (2023b). Integration.
<https://www.lansstyrelsen.se/skane/samhalle/social-hallbarhet/integration.html>

Länsstyrelsen. (2023c). Ensamkommande barn.
<https://www.lansstyrelsen.se/skane/samhalle/social-hallbarhet/integration/ensamkommande-barn.html>

Migrationsverket. (2020). Ankomstkommun.

<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Mottagande-av-asylsokande-ensamkommande-barn/Ankomstkommun.html>

Migrationsverket. (2021a). Särskilda krav för permanent uppehållstillstånd.

<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Forlanga-tillstand/Sarskilda-krav-for-permanent-uppehallstillstand.html>

Migrationsverket. (2021b). Bosättning i en kommun.

<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-nyanlanda-med-uppehallstillstand/Bosattning-i-en-kommun.html>

Migrationsverket. (2021c). Asylprocessen för ensamkommande barn.

<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Gode-man/Asylprocessen.html>

Migrationsverket (2022a). Upphållstillstånd för dig som fått status som flykting.

<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Efter-beslut/Om-du-far-stanna/Upphallstillstand-som-flykting.html>

Migrationsverket. (2022b). Olika myndigheters ansvar.

<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Olika-myndigheters-ansvar.html>

Migrationsverket. (2023a). Gymnasielagen.

<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Gymnasielagen.html>

Migrationsverket. (2023b). Gode man.

<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Gode-man/Gode-mannens-roll.html>

Rädda Barnen. (2023a). Om oss.

<https://www.raddabarnen.se/om-oss/organisation/>

Rädda Barnen. (2023b). Så arbetar vi med barn som flytt till Sverige.

<https://www.raddabarnen.se/vad-vi-gor/barn-i-sverige/ger-nyanlanda-barn-en-bra-start/fragor-och-svar/>

SCB. (2023). Asylsökande 2002-2022.

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/asylsokande/asylsokande/>

SFS 2001:453. Socialtjänstlag.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453

SFS 2005:716. Utlänningslag.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/utlanningslag-2005716_sfs-2005-716

SFS 2016:752. Lag om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2016752-om-tillfalliga-begransningar-av_sfs-2016-752

SFS 2016:38. Lag om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-201638-om-mottagande-av-vissa-nyanlanda_sfs-2016-38

SFS 2017:353. Lag om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2017353-om-uppehallstillstand-for_sfs-2017-353

SFS 2018:1197. Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197

SKR. (2023a). Hem för vård eller boende (HVB).

<https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/placeradebarnochunga/hemforvardellerboendehvb.9607.html>

SKR. (2023b). Stödboende.

<https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/placeradebarnochunga/stodboende1620ar.24729.html>

SKR. (2023c). Familjehemsvård.

<https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/placeradebarnochunga/familjehemsvard.1505.html>

Sveriges Riksdag. (2016). Flyktingsituationen.

<https://www.regeringen.se/contentassets/8e620fd80da74799912f42f1e7c0e13a/utvardering-av-hanteringen-av-flyktingsituationen-i-sverige-ar-2015-dir.-201647>

UNHCR. (2023). Refugee population statistic database.

<https://www.unhcr.org/refugee-statistics/>